

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Anslag 2:4 Krisberedskap Uppföljning 2022

Redovisning av uppdrag i MSB:s
regleringsbrev för 2023

Anslag 2:4 Krisberedskap Uppföljning 2022

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Enhet: Enheten för finansiering av beredskapsutveckling

Kontaktperson: Anna Nöjd

Publ nr: MSB2192 – April 2023
ISBN: 978-91-7927-389-7

Sammanfattning och samlad bedömning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) finansierar verksamhet hos myndigheter, kommuner, regioner, frivilliga försvarsorganisationer och forskningsutförare genom anslag 2:4 Krisberedskap. Syftet med finansieringen är att stärka samhällets samlade beredskap, vilket omfattar hotskalan krisberedskap och civilt försvar. Denna rapport omfattar exempel på åtgärder som vidtagits under 2022 och en samlad bedömning av åtgärdernas resultat. Under 2022 fördelades sammanlagt 1 439 740 tkr från anslag 2:4 Krisberedskap anslagspost 5.

Verksamhet som har beviljats medel från anslaget under 2022 bygger bland annat på olika åtgärdsbehov som har lyfts i MSB:s nationella risk- och förmågebedömning samt i myndigheternas risk- och sårbarhetsanalyser.

MSB:s samlade bedömning av arbetet som genomförts under år 2022 med stöd av anslaget är att det stärkt förmågan inom krisberedskap och civilt försvar inom flera områden. Tillsammans med erfarenheter från covid 19-pandemin och hantering av konsekvenserna av Rysslands storskaliga invasion av Ukraina, har genomförda åtgärder utvecklat beredskapen och skapat ett bredare engagemang för dessa frågor hos aktörerna.

Den anslagsfinansierade verksamheten har i stor utsträckning kunnat genomföras som planerat 2022, trots pandemin och senare det försämrade säkerhetspolitiska läget. Samtidigt har bland annat rapportering av lägesbilder, flyktingmottagande, åtgärder på grund av Nordstream och frågor kopplat till el krävt resurser, främst under årets första hälft. Inte minst har kommuner och länsstyrelser behövt arbeta med detta. Det finns också goda exempel på hur den operativa hanteringen av dessa händelser har hjälpt till att accelerera beredskapsutvecklingen.

Många utvecklingsprojekt har bestått av konkret stöd till andra aktörers arbete med att stärka samhällsviktig verksamhet och öka förmåga till civilt försvar. Några exempel på projekt är *Handbok för krisberedskap inom offentliga måltidsverksamheter*, *Vägledning för det robusta sjukhuset*, *Användarguide om träningspreparat för sprängämnes-sökande hundar* samt *Vägledning till myndigheter för en stärkt försörjningsberedskap*.

Projekten kan även utgöras av tekniskt stöd. Ett exempel på det är *Övnings- och utbildningsplattform Cybersäkerhet* som utvecklat teknik för utbildning, testning och övning för att stärka cybersäkerheten genom att ge deltagarna möjlighet att hantera cybersäkerhetsincidenter och kriser i en miljö avsedd för övning.

Projekten har också bestått av investeringar som *Gemensamma bränsledpåer*, som gett en modell för hur polis, ambulanssjukvård och räddningstjänst kan säkerställa drivmedel till utryckningsfordon.

Efter pandemin har fysiska övningar åter kunnat genomföras, bland annat har Livsmedelsverkets genomfört *Regionala nödvattenövningar* som en av flera åtgärder för att stärka vattenförsörjningen. Länsstyrelserna har också återupptagit fysiska

aktiviteter med länets aktörer som Totalförsvarsdagar tillsammans med Försvarmakten, utbildningar och regionala övningar som bland annat omfattat larmning och kommunikation under störda förhållanden.

Rysslands storskaliga invasion har dock inneburit att en del projekt senarelagts eller planerats om. Exempelvis har övningen Barents Rescue 2022 med deltagare från Sverige, Finland, Norge och Ryssland ställts in. Istället nyttjade de svenska deltagarna den planering som tagits fram till att genomföra en nationell beredskapsövning, Giron 2022, som också resulterade i ett övningskoncept som kan användas av andra myndigheter. Redan 2023 kommer länsstyrelserna i Civilområde syd använda övningskonceptet.

Många projekt ger effekt längre fram när aktörerna tillgodogör sig stödmaterial, teknik m.m. Men några projekt har redan påvisat effekt. Skatteverkets och Valmyndighetens *Stärkt valsäkerhet* med utbildning av ett stort antal valarbetare bidrog enligt Valmyndigheten till en ökad säkerhet runt hanteringen av valet hösten 2022.

Länsstyrelsernas sammanhållna projekt för att utveckla förmågan i länen genom stöd och samordning av kommuner, regioner och andra aktörer har också gett synbara effekter. Kompetens, planering etc. som tidigare byggts upp har använts under utbrottet av covid-19. Efter utvärderingar från hanteringen av pandemin har arbetssätt, rutiner och samverkansformer mellan aktörerna justerats och förfinats inom projektet. Förmågan har sedan åter prövats i hantering av de uppgifter som genererats av Rysslands invasion av Ukraina och vid väderhändelser. Länsstyrelserna menar att aktörerna i länen nu har ett mer proaktivt förhållningssätt, bättre förmåga till analys och lägesbilder och en mer effektiv samordning. De har också ökad förmåga att hantera säkra kommunikationer.

Regionerna har efter pandemin kunnat återuppta beredskapsarbetet. Även kommunerna har arbetat med frågor som kontinuitetshantering, krigsorganisation, säkerhetsskydd, trygghetspunkter, nödvattenplanering och elberedskap. Vårändringsbudgeten 2022 har inneburit en viss förstärkning av kommuners och regioners arbete under året.

De frivilliga försvarsorganisationerna (FFO) har fått fler uppdrag av de offentliga aktörerna att rekrytera och utbilda nya medlemmar. Till exempel för kommunernas frivilliga resursgrupper (FRG) och skyddsvakter. FFO har också fått bistå med insatser vid flyktingmottagning under året.

Medlen används också för forskning inom området och under år 2022 har särskilda forskningssatsningar med anledning av det säkerhetspolitiska läget genomförts som ger resultat redan under 2023.

Innehåll

1 INLEDNING	7
1.1 Uppdrag och avgränsningar	7
1.2 Genomförande	7
2 FÖRDELNING AV ANSLAGET.....	9
3 MEDEL TILL MYNDIGHETER.....	12
3.1 Inriktningar för projektmedel	12
3.2 Genomförd verksamhet	13
3.3 Goda exempel	14
3.3.1 Hälsa- och sjukvård samt omsorg.....	15
3.3.2 Livsmedel inklusive dricksvatten	15
3.3.3 Elektronisk kommunikation och post.....	16
3.3.4 Ordning och säkerhet	16
3.3.5 Transporter	17
3.3.6 Cybersäkerhet	17
3.3.7 Generell förmåga	18
4 MEDEL TILL LÄNSSTYRELSER.....	20
4.1 Genomförd verksamhet	21
4.1.1 Analys och planering.....	21
4.1.2 Planläggning.....	22
4.1.3 Geografiskt områdesansvar samt samverkan och ledning	22
4.1.4 Utbildning och övning	22
4.1.5 Säkra kommunikationer och rapportering	23
4.1.6 Stärkt säkerhetsskydd.....	23
4.2 Effekter av arbetet	23
5 MEDEL TILL KOMMUNERNA	25
5.1 Genomförd verksamhet	25
5.2 Utveckling	27
6 MEDEL TILL REGIONER.....	28
6.1 Genomförd verksamhet	28
6.1.1 Regionernas arbete med krisberedskap	28
6.1.2 Regionernas arbete med civilt försvar	29
7 MEDEL TILL LEDNINGSPLATSER	30
7.1. Ledningsplatser för centrala myndigheter.....	31
7.2 Ledningsplatser för länsstyrelser.....	31
7.3 Ledningsplatser för kommuner	32
7.4 Ledningsplatser för regioner.....	32
8 MEDEL TILL FRIVILLIGA FÖRSVARSGRUPPER.....	33
8.1 Uppdragsersättning	33
8.2 Insatser vid samhällsstörningar och övning	34

9 MEDEL TILL FORSKNING	37
9.1 Genomförd verksamhet	37
9.1.1 Forskningsutlysningar 2022	38
9.1.2 Särskilda forskningssatsningar med anledning av det försämrade säkerhetspolitiska läget	38
9.1.3 Forskning om klimatanpassning och konsekvenser av klimatförändringar	38
9.2 Några avslutade projekt 2022	39
10 FORTSATT UTVECKLING AV ANSLAGSHANTERINGEN	40
10.1 Fler aktörer och nya projektformer	40
10.2 Uppföljning och utvärdering	41
BILAGA 1 TABELLER	42

1 Inledning

1.1 Uppdrag och avgränsningar

Enligt regleringsbrev för 2023 ska MSB redovisa en samlad bedömning av resultatet av de åtgärder som berörda myndigheter, kommuner, regioner, frivilliga försvarsorganisationer och forskningsutförare har vidtagit under 2022 med hjälp av finansiering från anslaget 2:4 Krisberedskap. Redovisningen ska även innehålla goda exempel på verksamhet som har finansierats från anslaget. Myndigheten ska lämna redovisningen till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 28 april 2023.

De bedömningar MSB lämnar i den här rapporten avser den utveckling och de åtgärder som vidtagits med stöd av medel från anslag 2:4 Krisberedskap under år 2022. Bedömningarna ska inte uppfattas som en bedömning av samhällets krisberedskapsförmåga eller bedömning av risker och sårbarheter i det svenska samhället. Uppföljningen avser endast bidrag från anslag 2:4 anslagspost 5, Krisberedskap och totalförsvar. Anslagspost 1, Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet, berörs inte i den här rapporten.

1.2 Genomförande

Underlag för bedömningar kommer till stor del från de enkätsvar som aktörerna har lämnat som en del i den årliga uppföljningen av beviljade medel. MSB har gjort en översiktlig, kvalitativ analys av underlagen. De utvecklingsprojekt som myndigheter avslutat under 2022 har följts upp och utvärderats genom frågor om mål- och resultatuppfyllnad, prestationer, effekter, målgrupper, samverkan samt om åtgärderna har kommit till nytta vid en inträffad händelse eller övning.

En motsvarande uppföljning har gjorts av samtliga länsstyrelser för den ersättning som gått till deras stöd lokalt och regionalt, samt av frivilliga försvarsorganisationer för deras uppdragsersättning. Uppföljningsenkäterna har också innehållit frågor om hur pandemin, Rysslands angrepp mot Ukraina samt eventuellt andra händelser har påverkat den verksamhet som finansierats av anslag 2:4 Krisberedskap under året.

Svarsfrekvensen är liksom tidigare år hög. Samtliga länsstyrelser har besvarat enkäten avseende deras projekt sammanhållna projekt för stöd och samordning lokalt och regionalt. Myndigheters utvecklingsprojekt är besvarade till 98 procent, och frivilligas uppdrag till 100 procent.

Redovisningen av kommunerna bygger i årets rapport också på svar som lämnats av länsstyrelserna med en svarsfrekvens på 95 procent. Länsstyrelserna har svarat utifrån den bild de har från uppföljningen av kommunernas arbete enligt Lag (2002:833) om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting.

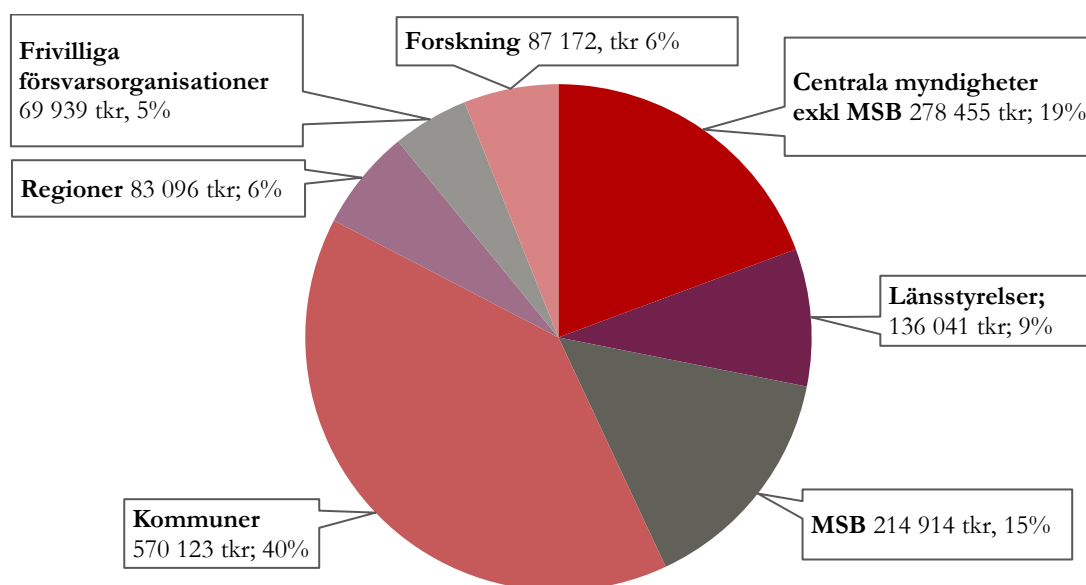
Regionerna har i uppdrag att årligen den 15 februari rapportera till MSB, Länsstyrelserna och Socialstyrelsen hur ersättningen för arbetet med krisberedskap och civilt försvar enligt uppgifterna i Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) har använts. Kapitlet om regionerna bygger på samtliga regioners återrapportering som redovisades i februari 2023.

Bedömningen av den forskningsbaserade kunskapens effekter görs utifrån uppföljningar av varje forskningsinsatsning samt större oberoende utvärderingar som genomförts för vissa längre projekt och forskningsmiljöer.

2 Fördelning av anslaget

Anslaget fördelas till flera aktörer för att öka samhällets förmågor att hantera kriser och beredskap.

Anslag 2:4 anslagspost 5, Krisberedskap och totalförsvaret har under år 2022 finansierat verksamhet om 1 439 740 tkr. Här beskrivs övergripande hur fördelningen av medel ser ut och vad olika aktörer får medel för. I tabell 1 i bilaga 1 visas fördelningen mer specifikt.

Figur 1 Fördelning av anslag 2:4 Krisberedskap 2022 per aktörgrupp

Myndigheter¹ kan varje år ansöka om medel till utvecklingsprojekt. Projekten ska syfta till att stärka samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och dess konsekvenser samt åtgärder som syftar till att stärka förmågan avseende civilt försvar. MSB söker medel för utvecklingsprojekt för aktörsgemensamma åtgärder, enligt samma principer.

MSB tar fram en inriktning för områden och projekt som kommer att prioriteras. Inriktningen tas fram för två år i taget och kompletteras vid behov inför det andra året. I kapitel 3 ges exempel på utvecklingsprojekt som har genomförts under året.

¹ Här avses de bevakningsansvariga myndigheter eller myndigheter med särskilt ansvar för krisberedskapen enligt bilaga i förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap eller som har pekats ut efter särskilt beslut av regeringen eller av MSB. Från 2022-05-19 ersatt av Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Länsstyrelser kan söka medel för arbete med att stödja och samordna lokala och regionala aktörer i länen i det så kallade sammanhållna projektet och beviljas då medel för en period om fyra år framåt. Ersättningen som beviljas ska motfinansieras av länsstyrelsen².

Länsstyrelserna har också möjlighet att årligen ansöka om medel för vissa större investeringar eller visst stöd för omfattande planeringsinsatser i samband med större nationella övningar. I kapitel 4 redogörs för den verksamhet som länsstyrelserna har bedrivit för årets anslagsmedel.

Kommuner får en årlig ersättning från anslaget för att stärka förmågan att hantera extraordinära händelser och upprätthålla en grundläggande förmåga till civilt försvar, i enlighet med uppgifter i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Ersättningsnivåerna regleras i överenskommelser³ mellan MSB och Sveriges kommuner och regioner (SKR).

I kapitel 5 beskrivs den verksamhet som kommunerna har bedrivit för årets anslagsmedel.

Regioner får precis som kommunerna ersättning i enlighet med LEH och ersättningens nivå regleras i en överenskommelse⁴ mellan MSB och SKR. Ersättningen ska bidra till att minska sårbarheten i regionernas verksamhet, stärka förmågan att hantera krissituationer i fred och öka förmågan till civilt försvar.

I kapitel 6 redovisas för verksamhet som regionerna har bedrivit för årets anslagsmedel.

Beredskapsmyndigheter, kommuner och regioner kan också ansöka om ekonomiskt stöd för vissa **ledningsplatsåtgärder** hos MSB. Det beskrivs närmare i kapitel 7.

Frivilliga försvarsorganisationer⁵ har möjlighet att ansöka om ersättning för uppdrag som syftar till att höja krisberedskapen i samhället och främja totalförsvaret. För att beviljas medel från anslaget ska uppdragen uppfylla de ändamål som regeringen fastställt för anslaget och vara förenliga med förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. MSB lämnar i huvudsak uppdrag inom utbildning, rekrytering och försvarsupplysning men också till uppdrag för att stärka förmågan inom civilt försvar.

I kapitel 8 redogörs för den verksamhet som organisationerna har bedrivit för årets anslagsmedel.

Forskning finansieras också av anslaget. MSB förmedlar medel via tematiska utlysningar där externa aktörer som universitet, högskolor eller forskningsinstitut

² Motfinansiering innebär att länsstyrelsen måste lägga egna medel på åtgärder för krisberedskap och civilt försvar som motsvarar det belopp som beviljas från anslag 2:4 Krisberedskap.

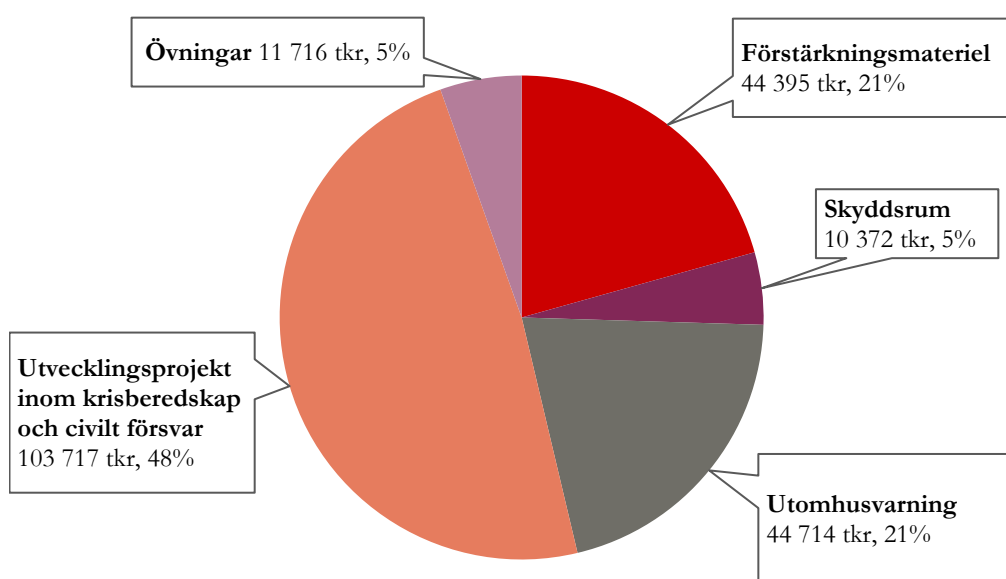
³ Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022 (MSB 2018-09779) och Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020 med revidering till och med 2022 (MSB 2021-13778).

⁴ Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar 2019-2020 med revidering till och med 2022 (MSB 2021-13778).

⁵ Se vilka organisationer som omfattas i bilagan till förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet

kan ansöka om finansiering. Forskningen ska vara behovsriktad och möjlig att tillämpa i samhället. I kapitel 9 redogörs för den forskningsverksamhet som har bedrivits för årets anslagsmedel.

Övriga medel som hanteras eller fördelas av MSB är kostnader för utvecklingsprojekt och att arrangera större nationella samverkansövningar samt arbete med skyddsrum och nationella förstärkningsresurser. I enlighet med Vårändringsbudgeten 2022 genomfördes också en särskild satsning på utomhusvarningssystem. Se figur 2 nedan.

Figur 2. MSB:s andel av anslaget fördelat på verksamhet

3 Medel till myndigheter

Beredskapsmyndigheter kan ansöka om medel från anslaget för utvecklingsprojekt med syfte att öka samhällets beredskap för kriser och civilt försvar. MSB ansöker om medel enligt samma principer för utvecklingsprojekt tillsammans med andra aktörer.

Bedömning

MSB:s bedömning är att myndigheternas utvecklingsprojekt har bidragit till att fortsatt öka och utveckla förmågan att förebygga och hantera allvarliga kriser samt att skapa och stärka en grundläggande civil försvarsförmåga. Projekten täcker ett brett spektrum av frågor som bidragit till att höja förmågan generellt.

Många projekt har bestått av praktiskt stöd som vägledning och handböcker till andra aktörer att använda i sitt arbete med att stärka samhällsviktig verksamhet och öka förmåga till civilt försvar. *Övnings- och utbildningsplattform cybersäkerhet* är ett exempel på utveckling av teknik för utbildning, testning och övning.

Efter pandemin har fysiska övningar åter genomförts, bland annat *Regionala nödvattenövningar*. Projekten har också bestått av investeringar som *Gemensamma bränsledepåer* för ”blåljusmyndigheter” för att säkerställa drivmedel till utryckningsfordon.

Pandemin har även 2022 fortsatt ta resurser i anspråk hos några myndigheter och de flesta myndigheters verksamhet har påverkats av Rysslands invasion av Ukraina. Det har dock inte påverkat årets projekt i större utsträckning. Myndigheterna rapporterar en noterbart högre mål- och resultatuppfyllelse för utvecklingsprojekten jämfört med 2021. Flera projekt som försenades på grund av pandemin har kunnat arbeta i fatt.. Hanteringen av kriget har bidragit till en forcerad förmåge- och kunskapshöjning.

Några av projekten har redan medfört positiva effekter för myndigheternas hantering av frågor som uppstått på grund av kriget. De flesta projekt har medfört ny eller förstärkt samverkan och samordning mellan aktörer, vilket är en central del i den svenska civila beredskapen

År 2022 har anslaget finansierat cirka 150 utvecklingsprojekt hos 21 myndigheter (exkl. länsstyrelser) för 322 412 tkr, se tabell 2a i bilaga 1 för anslagets fördelning per aktör och tabell 3 för samtliga projekt som avslutades 2022.

3.1 Inriktningar för projektmedel

Regeringens proposition avseende totalförsvaret 2021-2025 (prop. 2020/21:30) gav en politisk inriktning och medel för att myndigheterna under kommande år

skulle kunna öka takten i uppbyggandet av det civila försvaret. Anslag 2:4 Krisberedskap kan både förstärka och komplettera denna utveckling genom olika samverkansprojekt inom såväl civilt försvar som krisberedskap.

MSB tar fram en inriktning för projekt finansierade av anslaget. För nya projekt som startade år 2022 gäller inriktningen för 2022-2023⁶, som togs fram under 2021. Liksom tidigare år utgår den från villkoren som anges i myndighetens regleringsbrev och den nationella risk- och förmågebedömningen (NRFB), som i sin tur bland annat bygger på myndigheternas lämnade risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). Andra ingångsvärden är bland annat planeringsinriktning och regeringsuppdrag som främjar och utvecklar en sammanhängande planering för totalförsvaret.

Nytt för inriktningen 2022-2023 är riktade satsningar för att få fler myndigheter att söka projektmedel inom specifika områden. Detta avser samarbete med frivilliga försvarsorganisationer och ökad samverkan med näringslivet. MSB har även tillhandahållit stöd i form av nätverksträffar och utarbetat stödmaterial.

Med anledning av det säkerhetspolitiska läget gjordes ett tillägg till inriktningen inför 2023 som anger att projekt som stärker förmågan till civilt försvar på kort sikt kommer att prioriteras. Många av projekten som avslutades under 2022 förhåller sig till äldre inriktningar (i huvudsak inriktningen för 2020-2021, men i vissa fall även 2019) med något annorlunda prioriterade förmågeområden.

3.2 Genomförd verksamhet

Under 2022 avslutades 56 projekt, se bilaga 1 tabell 3. Redovisningen i det här kapitlet bygger främst på information från de projekten.

Av de avslutade projekten avser 79 procent både krisberedskap och civilt försvar, vilket ligger i linje med formulering i rapporten *Handlingskraft*⁷ om att samordning av åtgärder som vidtas inom civilt försvar och krisberedskap kan bidra till att effekterna blir ömsesidigt förstärkande.

Myndigheterna har angett att 88 procent av projekten 2022 i hög eller mycket hög grad uppnått målen som ställdes upp vid ansökan. Detta är något högre än förra årets mätning som låg på 77 procent. Med några enstaka undantag uppger samtliga avslutade projekt att resultatet kommer att införlivas i den ordinarie verksamheten.

Projekteten har ofta flera målgrupper. Tabell A visar andel projekt som stärkt förmågan hos olika målgrupper, enligt projektansvarig myndighet. Samtliga siffror är högre än för genomförda projekt 2021.

⁶ Inriktning för projektmedel till myndigheter 2022-2023, Publ nr: MSB1788 – juni 2022

⁷ Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025, 2021-08-27 FM2021-I 7683:2, MSB2020-I6261-3

Vilken målgrupp/ers förmåga stärks genom projektet?	Fördelning (%) 2022	Fördelning (%) 2021
Sektorns förmåga	69%	65%
Länets förmåga	57%	48%
Kommuners förmåga	50%	48%
Regioners förmåga	50%	42%
Näringslivets förmåga	37%	22%
Frivilligorganisations förmåga	30%	26%
Annan (Ex. på svar: Forsvarsmakten, Rakelanvändare, hela samhället)	28%	23%

Tabell A. Andel projekt som stärkt förmågan hos aktörer inom respektive målgrupp.

En viktig del i utvecklingsprojekten är att de utförs av fler aktörer tillsammans. I tabell B nedan visas projektens resultat avseende samverkan. Närmare tre fjärdedelar av projekten anges ha lett till etablering av nya kontakter mellan aktörer och ännu fler har stärkt befintliga kontakter samt inneburit utbyte av kunskap. Det är därmed en rimlig slutsats att samverkan och samordning stärkts, vilka är två viktiga medel för att uppnå hög effektivitet vid gemensam hantering av en händelse.

Vad har samverkan mellan partners i projektet resulterat i?	Fördelning (%) 2022	Fördelning (%) 2021
Stärkta kontakter mellan samverkande aktörer	85%	81%
Etablering av nya kontakter med samverkande aktörer	72%	58%
Kunskapsspridning och informationsutbyte mellan samverkande aktörer	85%	89%
Gemensamma prioriteringar för att förebygga och hantera kriser	35%	28%
Gemensamma åtgärder för att förebygga och hantera kriser	52%	34%
Annat, exempelvis	28%	17%

Tabell B. Andel projekt som nått respektive resultat

3.3 Goda exempel

Nedan följer exempel på projekt som avslutats under 2022.. Exempelen är valda för att visa på olika former av projekt och bredden på den förmåga som utvecklas genom dem. Projekten som beskrivs ingår i områdena hälso- och sjukvård samt omsorg, livsmedel inklusive dricksvatten, ordning och säkerhet, elektronisk kommunikation och post, cybersäkerhet, transporter samt generell förmåga. Övningen *Giron 2022* omfattade även delvis området befolkningsskydd och räddningstjänst.

3.3.1 Hälso- och sjukvård samt omsorg

I projektet *Det robusta sjukhuset* har MSB, i samråd med ett 80-tal remissinstanser och sakkunniga, utarbetat en vägledning för driftsäkra sjukhus.⁸ Målet med vägledningen är att skapa förutsättningar för att planera, projektera, bygga och förvalta sjukhusbyggnader som är driftsäkra i vardag, kris, höjd beredskap och krig. Vägledningen är omfattande och ger en lång rad konkreta rekommendationer för driftsäkerhet på sjukhus. Vägledningen uppmanar regionerna att se över nuläget på befintliga sjukhus, jämföra med vägledningens innehåll och skapa strategier och handlingsplaner för att kunna höja förmågan att verka driftsäkert på sjukhusen. Detta har även lyfts direkt till regionerna i det täta samarbetet med vägledningen. MSB noterar att ett antal regioner har påbörjat ett arbete med vägledningen som grund, vilket kommer att ge en höjd förmåga på sikt.

3.3.2 Livsmedel inklusive dricksvatten

Livsmedelsverket har de senaste tre åren arbetat med projektet *Beredskapsstöd för livsmedelsförsörjning avseende måltidsverksamheten i regioner och kommuner*, för att stärka regionernas och kommunernas beredskap för livsmedelsförsörjning vid kris och höjd beredskap. En handbok har tagits fram och publicerats på Livsmedelsverkets hemsida där den fick 1000 besökare under den första veckan. Den finns också i en tryckt version. Det långsiktiga målet med handboken är att samtliga kommuner och regioner i Sverige ska ta fram egna beredskapsplaner för sin måltidsverksamhet och att dessa ska integreras i den ordinarie verksamheten. Livsmedelsverket har genomfört en nationell kartläggning som visar att antalet kommuner som har en beredskapsplan där måltidsverksamheten ingår har ökat från 40 procent till 60 procent mellan 2019 och 2021. Livsmedelsverket bedömer att projektet har bidragit till denna utveckling.

Livsmedelsverket har även genomfört projektet *Regionala nödvattenövningar för planering och förberedelser inför gråzon och väpnat angrepp*. Tidigare övningar har visat på brister i systemet för prioritering av verksamheters tilldelning av dricksvatten. Många kommunala vattenbolag saknar tydligt mandat samt ansvar och krisplaner som är synkade med kommunen. Kommuner som har samma leverantör av dricksvatten saknar ofta gemensamma planer för fördelning av dricksvatten. Övningarna har stärkt en aktörsgemensam planering och hantering för att säkerställa att invånare och samhällsviktiga aktörer kan försörjas med dricksvatten under olika hotbilder. Vid utgången av 2022 har 14 övningar genomförts i 8 län och omfattat 64 kommuners geografiska områden. Totalt har 1090 personer med olika befattningar inom kommuner, regioner, länsstyrelser, relevanta myndigheter och näringslivet deltagit. Sammantaget bör de långsiktiga effekterna av projektet innebära en stärkt förmåga att upprätthålla samhällsviktiga, och andra, verksamheter vid kris, krig och höjd beredskap.

Totalförsvarets forskningsinstitut har bedrivit projektet *Ökad CBRN-förmåga för skydd och övervakning av dricksvatten i fortifikationer*. Projektet har tagit fram metoder

⁸ [Den robusta sjukhusbyggnaden – En vägledning för driftsäkra sjukhusbyggnader.](#)

för att snabbt upptäcka och spåra ursprunget av smittoämnen som kontaminerar dricksvatten i fortifikationer. Utrustning för mer effektiv provtagning av vatten har köpts in och börjat testas, och algoritmer har skapats för att kunna göra olika beräkningar för exempelvis när kontaminerat vatten kan vara säkert att dricka igen. Det genomförda projektet har stärkt förmågan att agera vid risk för kontaminerat vatten.

3.3.3 Elektronisk kommunikation och post

Nedan beskrivs två av Post- och telestyrelsens (PTS) avslutade projekt. Båda projekten innebär betydande investeringar i teknisk utrustning som ger en konkret förmågehöjning på området.

I projektet *Uppgradering av transportabla mobilbasstationer* har PTS arbetat med att öka robustheten i de mobila kommunikationsnäten genom att uppgraderat äldre transportabla mobilbasstationer. Dessa ska kunna tas i bruk vid planerade händelser, kris och höjd beredskap, för att skapa tillfällig täckning och/eller ökad kapacitet i de mobila kommunikationsnäten.

Projektet *Ökad förmåga till snabb återställning av samhällsviktig verksamhet vid utslagning av noder i fasta fibernät* har inneburit införskaffning av förstärkningsmateriel, vilket höjer förmågan och beredskapen vid cirka 160 stadsnät. Övning och utbildning med den tekniska utrustningen har skett för att underlätta användandet. Delar av utrustningen har redan kommit till användning i skarpt läge vid översvämningarna i Gävle hösten 2022. Utrustningen skapar motståndskraft, uthållighet och reparationsförmåga vid kriser och höjd beredskap, och kommer att minska påverkan på samhällsviktig verksamhet som är beroende av fiberinfrastruktur vid störningar i denna.

3.3.4 Ordning och säkerhet

Nedan exemplifieras två av Polismyndighetens projekt som har avslutats under 2022.

I projektet *Användarguide om träningspreparat för sprängämnessökande hundar* tar Polismyndigheten vidare resultaten från en förstudie finansierad av anslaget. Studien visade att ett sprängämnes doftbild förändras allteftersom sprängämnet åldras, beroende på hur det förvaras. Detta försvårar för hundarna, som är tränade på en specifik doftbild, att detektera sprängämnet. Projektet utvecklade en strategi för hantering av träningspreparaten för att få till en så effektiv och verklighetstrogen träning av hundarna som möjligt. Projektet bedöms ha fallit mycket väl ut och har lett till en förbättrad utbildning av hundarna, vilket medför ökad effektivitet och säkerhet när hundarna används. Projektets genomförande och resultat har publicerats i form av en globalt tillgänglig vetenskaplig artikel, och resultaten har spridits till andra aktörer med verksamhet inom området.

Polismyndigheten har även lett projektet *Gemensamma bränsledepåer*. Sjukvården, räddningstjänsten och polisen har samtliga fordon som behöver bränsle, men det

har hittills inte funnits någon plan för en aktörsgemensam hantering för att upprätthålla tillgången på bränsle vid kris och krig. I projektet har en mobil tankstation införskaffats, som ska utvärderas och fungera som underlag för eventuellt kommande inköp av liknande utrustning på andra platser i landet. Bränsledepån invigdes hösten 2021 och har sedan dess använts av sjukvård, räddningstjänst och polis. Den har använts dels för att omsätta bränsle enligt krav, dels för att skapa kunskap kring depåns funktion i händelse av kris och krig. Blåljusmyndigheter och länsstyrelser från andra delar av landet har visat intresse för depån.

3.3.5 Transporter

Nedan beskrivs ett av Trafikverkets projekt som avslutats under 2022.

Projektet *Trafikverkets bandvagnstyrka* har inneburit en avsevärd teknisk uppgradering och effektivisering av Trafikverkets bandvagnar, och även en utvecklad utbildning och övning av personal. Bandvagnarna är en samhällsresurs som tillhandahålls för samhällsstörningar i hela hotskalan. Styrkan leds av Trafikverket och bemannas med resurser från frivilliga försvarsorganisationer. Projektet har resulterat i stärkt kommunikationsförmåga, förbättrad säkerhet i arbetet med skogsbränder och en ökad förmåga till terrängtransporter. Bandvagnstyrkan har redan gjort nytta, då fyra bandvagnar med tillhörande personal sattes i beredskap vid snöövädret i Stockholm i november 2022.

3.3.6 Cybersäkerhet

MSB har under 2022 avslutat ett par projekt inom cybersäkerhet. De har fortsatt den tekniska utvecklingen av Crate tillsammans med Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Crate är den nationella cyberanläggningen för totalförsvaret, där komplexa IT-miljöer har byggts upp. Under kontrollerade former kan cyberangrepp och andra cybersäkerhetsscenarier testas och övas.

Projektet *Övnings- och utbildningsplattform cybersäkerhet* har vidareutvecklat Crates system för ledning och support vid övning, producerat övningsmoduler och föreläsningar samt skapat visualiseringar av övningsmiljöer. Tekniken som har byggts upp i Crate kommer att användas inom forskning, övning och utbildning.

Inom projektet *Säkerhet i cyberfysiska system* har den tekniska infrastrukturen i Crate utvecklats så att fler övningar har kunnat genomföras, nya kurser har tillkommit och runt 200 personer har deltagit i färdighetsträningar. Projektet har också resulterat i uppbyggnaden av funktioner för operativt stöd till aktörer med industriella informations- och styrsystem för att minska cyberincidenters påverkan på samhällsviktig verksamhet. Med anledning av det oroliga läget i närområdet har projektet gjort en särskild satsning för att kunna stötta energisektorn med förberedelser inför eventuella cyberattacker.

3.3.7 Generell förmåga

Stärkt skydd av allmänna val

Skatteverket har tillsammans med Valmyndigheten bedrivit projektet Stärkt skydd av allmänna val, mellan 2020 och 2022. Projektet har tagit fram metoder och manualer, utbildat och stöttat valadministrationen (kommuner, länsstyrelser och utlandsmyndigheter) och ett antal centrala myndigheter för att stärka skyddet av valen 2022.

Genom projektet har 24 000 röstmottagare och 2 300 tjänstemän utbildats i valsäkerhet med varierande grad av fördjupning. Ett stort antal handböcker, handledningar och utbildningsfilmer har producerats och reviderats. Projektet bedöms ha fallit väl ut och har stärkt skyddet av valet på lokal, regional och nationell nivå. Valmyndigheten anger att denna bild bekräftas av Polismyndigheten och andra säkerhetsmyndigheter som bedömer att det har skett viktiga förstärkningar av valsäkerhetsarbetet inom stora delar av valadministrationen. Kunskaperna och förmågorna som utvecklats och spridits inom ramen för projektet visade sig vara till stor hjälp vid allt ifrån hantering av incidenter vid vallokaler till cyberangrepp på Valmyndighetens IT-system.

Övningen Giron

När övningen Barents Rescue 2022 ställdes in med anledning av Rysslands invasion av Ukraina, ville de svenska arrangörerna ta vara på den träning, planering och utbildning som redan utförts inför den internationella övningen. De arrangerade därför en nationell beredskapsövning – Giron 2022. MSB, länsstyrelserna och regionerna i Norr- och Västerbotten, Socialstyrelsen, Polismyndigheten, Sjöfartsverket och en rad andra aktörer från kommuner, näringslivet och frivilliga försvarsorganisationer genomförde övningen i Kiruna i september 2022.

Övningen kretsade kring regionala hot- och riskbilder samt lärdomar från kriget i Ukraina för lokala och regionala aktörer. Giron 2022 har innehållit moment med insatser i kallt väder och oländig terräng, pågående dödligt våld samt ras och skred i urban miljö.

Inom ramen för Giron 2022 har det skapats ett övningskoncept som är skalbart för olika hot- och riskbilder samt för olika förutsättningar avseende deltagare, ekonomi och tid. Konceptet kan användas för regionala, sektorsvisa och nationella övningar. Katastrofmedicinskt centrum, som fått i uppdrag att utvärdera Giron 2022, konstaterar med hjälp av enkäter som deltagarna fått besvara innan och efter övningen, att deltagarnas kunskaper och förmågor på området har ökat.

Integrera GIS

Erfarenheter efter arbetet med att hantera covid-19, skogsbränderna 2018 och flyktingkatastrofen 2015 har lett till önskemål om att integrera GIS i krishantering för bättre visualisering, analys och beslutsunderlag vid kris och höjd beredskap. Tillsammans med bland annat länsstyrelser, Polismyndigheten, Lantmäteriet, Försvarsmakten, Skogsstyrelsen, SMHI och Trafikverket har MSB utvecklat

förmågan att använda GIS. Resultatet utgörs av en vägledning för användning av GIS, en rutin för myndighetssamordning GIS (KrisGIS) samt ett övningsstöd ”Öva enkelt GIS”.

Vägledningen och övningsstödet har testats vid övningarna Giron 2022 och Samö 2023, vilket påvisade styrkan i att använda kartor och GIS för tydlig visualisering av företeelser som en viktig komponent i beskrivningen av händelsen. Projektet har bidragit till att nätverket KrisGIS har etablerats och kan fortsätta utveckla myndigheternas samverkan och ledning med hjälp av GIS. Sammantaget har projektets olika delresultat bidragit till bättre förutsättningar att nyttja kartor och GIS för en mer effektiv hantering av framtida händelser.

Koncept för utbildning inom krisberedskap och civilt försvar (PUST)

MSB har under 2022 avslutat projektet *Koncept för utbildning inom krisberedskap och civilt försvar*. Projektet har tydliggjort åtta utbildningsområden inom krisberedskap och civilt försvar som presenterats tillsammans som ett utbildningskoncept. Syftet har varit att genom utbildning stärka olika aktörers kunskap och förmåga inom de prioriterade områden som pekats ut i Nationell risk- och förmågebedömning (NRFB).

Projektet har tagit fram 24 olika kurser i varierade format. En del kurser är webbaserade och kan nås via MSB:s hemsida, medan andra är fysiska, lärarledda kurser. Kurserna har riktats specifikt mot vissa målgrupper inom särskilda utbildningsområden, till exempel jurister inom totalförsvarsjuridik och journalister inom informationspåverkan, men konceptet som helhet har vänt sig till samtliga aktörer i samhällets krisberedskap och totalförsvar. Ungefär 50.000 personer har redan genomgått någon form av utbildning inom ramen för utbildningskonceptet och flertalet av kurserna ingår nu i MSB:s ordinarie kursutbud.

4 Medel till länsstyrelser

Länsstyrelserna kan ansöka om medel från anslaget för att stödja och samordna kommuner, regioner och andra aktörer i länen med att utveckla krisberedskap och civilt försvar.

Bedömning

MSB:s bedömning är att länsstyrelsernas sammanhållna projekt under året har bidragit till att främst kommuner och regioner, men även andra aktörer, kunnat utveckla sin beredskapsverksamhet samt att samordningen i länen vid en allvarlig händelse ytterligare har stärkts.

Personal vid länsstyrelser, kommuner och regioner som skulle arbetat med utvecklingsarbete har även under 2022 i viss mån tagits i anspråk för hantering av lägesbilder, praktiska frågor och operativ samordning – först för pandemin och sen för frågor som genererats av Rysslands invasion av Ukraina.

Länsstyrelserna har ändå genomfört många aktiviteter under året och delvis kunna utföra uppgifter som fått anstå under pandemin, som övningar och totalförsvarsdagarna där deltagarna mötts fysiskt.

De flesta länsstyrelser har sett positiva effekter av årets utvecklingsarbete i hanteringen av inträffade händelser. Erfarenheter och utvärderingar från hanteringen av pandemin har använts för att fortsatt utveckla arbetssätt, rutiner och samverkansformer. ”I princip alla länsstyrelser har lyft att aktörerna i länen nu har ett mer proaktivt förhållningssätt och effektiv samordning. Flera länsstyrelser har dock påpekat att kommunernas begränsade resurser hämmat utvecklingstakten.

Länsstyrelserna har beviljats 102 718 tkr år 2022 i projektbidrag. Av dessa har 91 069 tkr förmedlats för det så kallade *sammanhållna projektet 2019-2022*, som innefattar stöd och samordning av aktörerna för att utveckla krisberedskapen och civilt försvar i länen. För att beviljas projektmedel till detta projekt medfinansierar länsstyrelserna motsvarande belopp från sitt förvaltningsanslag för åtgärder inom krisberedskap och civilt försvar⁹. Övriga projektbidrag har bland annat beviljats för deltagande i övningen *Giron* (ersättning för Barnets Rescue 2022), planering av övning *Samö 2023* och BrandGIS.

Utöver projektmedlen har anslaget under 2022 finansierat 23 305 tkr för drift av länsstyrelsens skyddade ledningsplatser och ytterligare 29 911 tkr har finansierat utvecklingen av ledningsplatserna. Se fördelning av medel i tabell 4 i bilaga 1.

⁹ Motfinansieringen innebär att länsstyrelsen lägger egna medel på åtgärder inom ramen för krisberedskap och civilt försvar som motsvarar det belopp som används från anslag 2:4 Krisberedskap.

4.1 Genomförd verksamhet

Vid årets början arbetade länsstyrelserna fortfarande med operativ hantering av pandemin tillsammans med kommuner, regioner och andra aktörer. Därefter gick de direkt in i hanteringen av de uppgifter som genererades av Rysslands invasion av Ukraina. Det innebar bland annat omfattade samordning av flyktingmottagande, analysarbete och samordning av lägesbilder.

Länsstyrelserna har ändå kunnat bedriva utvecklande verksamhet i länen och återupptagit fysiska möten och träffar med kommuner, regioner och andra aktörer. Flera aktiviteter har dock fått planerats om och delvis genomförts på annat sätt än ursprunglig plan. Samverkan och ledning och geografiskt områdesansvar är delar som kunnat utvecklas parallellt med pandemin och omvärldsläget på ett mycket bra sätt. Det sammanhållna projektet för perioden 2019-2022 har förlängts ett år över 2023, bland annat mot bakgrund av att flera planerade aktiviteter i projektet inte kunnat genomföras under pandemin.

Nedan beskrivs verksamhet och några goda exempel på åtgärder som bedrivits inom projektets sex områden under år 2022.

4.1.1 Analys och planering

En viktig del i projektet är att stötta kommunerna i deras arbete med att utarbeta risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). I de flesta län har arbetet inför RSA-redovisningarna 2023 påbörjats under året. Länsstyrelserna ger stöd på varierande sätt. I några län hålls kommunernas arbete samlat med gemensamt upplägg, metodik och återkommande träffar under arbetets gång. I andra län håller länsstyrelser främst uppstartsmöten eller ger visst individuellt stöd efter behov. Flera länsstyrelser har genomfört workshops kopplat till RSA-arbetet som rör drivmedelsbrist, störda kommunikationer, klimatrelaterade risker.

Stöd med identifiering av samhällsviktig verksamhet inom kommunerna och hjälp med planeringen för att kunna upprätthålla den vid allvarliga störningar; dvs. kontinuitetshantering genomförs också. Gemensamma inriktningar för störningar i elförsörjningen och dricksvatten är något som flera län arbetat med.

Under året har länsstyrelserna haft aktiviteter för att stimulera användning av frivilligresurser vid samhällsstörningar. Allt fler har börjat knyta frivilligresurser till sina myndigheter och intresset för att skapa Frivilliga resursgrupper (FRG) har ökat hos många kommuner och nya FRG har bildats.

Ett pilotarbete har genomförts i Örebro län för att utveckla försörjningsberedskapen. Tillsammans med ett företag i länet har länsstyrelsen följt MSB:s förslag till vägledning Planering för försörjning av varor och tjänster. Resultatet summerades i en handlingsplan som tog upp nuvarande förmåga att producera och leverera vid höjd beredskap, kritiska komponenter, befintliga reservrutiner och behov av åtgärder. En särskild lista angav åtgärder som företaget inte kan hantera på egen hand, exempelvis insatsvaror, drivmedel, utökade tillstånd för lagerhållning och säkra kommunikationer. Länsstyrelsen konstaterar att vägledningen har varit ett bra stöd och kan användas i det fortsatta arbetet med fler företag framöver.

4.1.2 Planläggning

Arbetet med krigsorganisation är en uppgift som fått stå tillbaka under åren med pandemi. Flera län har under året återupptagit arbetet som påbörjades 2019.

Ett exempel på upplägg är Länsstyrelsen i Östergötland som håller i en arbetsgrupp för krigsorganisation, där länets åtta kommuner och regionen ingår. Arbetsgruppen är ett forum för erfarenhetsutbyte och kunskapsuppbyggnad om krigsorganisation och krigsplacering. Gruppen träffas en gång i månaden.

Flera länsstyrelser har uppgivit att de ser att kommunerna nu kan arbeta mer självständigt med att planlägga sin organisation.

4.1.3 Geografiskt områdesansvar samt samverkan och ledning

Under denna rubrik sker förberedelser för att gemensamt hantera allvarliga störningar genom rapportering av lägesbilder, samverkansformer, kriskommunikation m.m.

Flera länsstyrelser anger att rutiner enligt inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) samt förståelse och kompetens kring lägesbilder har utvecklats under årets utveckling och hantering. Kriskommunikatörerna i länen har stärkt sin samverkan, gemensamma arbetssätt och rutiner för kriskommunikation.

Samtliga länsstyrelser anger att målen under denna rubrik i stort sett är uppnådda eller i hög grad uppnådda. De menar att det finns en samsyn i länen på ledning i kris som leder till bättre förutsättning för framtida situationer, att det finns ett mer proaktivt förhållningssätt och effektiv samordning bland annat avseende regionala krishanteringsrådets arbete. Ökad förståelse och kompetens avseende framtagning och användning av lägesbild lyfts också fram som goda resultat.

4.1.4 Utbildning och övning

Länsstyrelserna bedriver kompetensutveckling och övningsverksamhet för aktörerna i länet och även ge visst stöd till kommuner och regioner med utbildningar och övningar inom deras egna organisationer. Under åren med pandemin har aktiviteter till stor del begränsats till digitala former. Under år 2022 har planerna i flera fall också behövt justeras, främst genom att aktiviteter skjutits fram eller fått något mindre omfattning.

Många länsstyrelser redovisar att större fysiska aktiviteter har ägt rum till exempel totalförvarsdagar som arrangeras med Försvarsmakten, Polismyndigheten m.fl. Utbildningar har hållits i bland annat stabsarbete, regional samverkan och civilt försvar inklusive juridik, informationssäkerhet m.m. Inför valet 2022 har även kunskapsnivån för att upptäcka och identifiera otillbörlig informationspåverkan höjts genom kompetenshögjande insatser.

Länsstyrelserna har flera jämförbara övningar som till exempel larm- och startövningar för samverkan i länet. Därutöver har länen tagit fram egna övningskoncept. Exempelvis håller Länsstyrelsen i Västerbotten ett årligen återkommande träningstillfälle kallat Holger, då länets aktörer tränar utifrån olika scenarier hur de ska agera under samhällsstörningar. Länsstyrelsen Norrbotten har under året drivit övningen Wilde som består av flera delar. Länsstyrelsen besöker kommunerna med jurist och säkerhetsskyddsansvarig m.fl. för att pröva, utveckla och stärka totalförsvarsförmågan. Därefter kommer övningsmoment i fält att genomföras.

I Västmanland arrangerar länsstyrelsen årligen övningen Matteus, ofta tillsammans med närliggande län. Övningen omfattar förstärkningsresurser med frivilliga försvarsorganisationer. Andra scenarioövningar avseende civilt försvar och höjd beredskap, övningar med Försvarsmakten samt nödvattenövningar i samverkan med Livsmedelsverket har också ägt rum i flera län.

4.1.5 Säkra kommunikationer och rapportering

Länsstyrelserna verkar för att kommuner och regioner kan rapportera via RAKEL och WIS samt kan använda det system som länsstyrelserna infört i länen för säkra kommunikationer (SIGNE). Länsstyrelserna håller återkommande utbildningar och sambandstest med kommuner och regioner för att öva användandet av rapporteringsverktygen. Många länsstyrelser håller i nätverk för signalskydd, varav flera också tar upp informationssäkerhet och incidentrapportering. Länsstyrelserna anger att förmågan till kommunikation via dessa kanaler fortsätter att utvecklas.

4.1.6 Stärkt säkerhetsskydd

Länsstyrelserna ger stöd till kommunernas och regionernas arbete med säkerhetsskyddsfrågor. Under pandemin var det svårt att samverka runt detta via digitala möten. Under 2022 har fysiska möten kunnat genomföras. De flesta länsstyrelser håller nätverk för säkerhetsskyddsfrågor för utbyte av kunskap och erfarenheter. De länsstyrelser som har fått tillsynsansvar för säkerhetsskydd analyserar om det är förenligt med tillsynsuppgiften att också tillhandahålla stöd.

4.2 Effekter av arbetet

Samtliga 21 länsstyrelserna ser effekter av årets arbete genom ökad kompetens och utvecklad förmåga hos aktörerna i länet. Av dessa har 20 stycken också angett att den förmåga som uppnåtts inom projektet kommit till nytta vid inträffade händelser under 2022. Länsstyrelserna hänvisar i stor utsträckning till de frågor som uppstod i samband med Rysslands invasion av Ukraina, men även till väderhändelser och bränder. Nästan alla länsstyrelser har angett att samverkansformerna, förmågan till analys samt lägesrapportering i länen har blivit betydligt bättre, snabbare och smidigare.

Här är några kommentarer från länsstyrelserna om effekterna de har sett av utvecklingsarbetet vid inträffade händelser.

- *Under Ukrainakrigets inledande månader genomfördes kontinuerliga träffar*

med krishanteringsråd, näringslivsråd och länets kommuner för att samverka kring informationsinhämtning, inriktning och budskapsformulering. Strategin för krishantering har genom detta förankrats och tillämpats under hela 2022.

- *Migrationsverket skickade ut en förfrågan till länen med mycket kort svarstid. Vid det tillfället gick det snabbt att samla länets aktörer till informationsmöte och vidare beredning av frågan. Vi tror att det är mycket tack vare det ihärdiga arbetet med att upprätthålla nätverk, utbilda i säkra kommunikationssystem, informera kontinuerligt om händelser och dela lägesbilder med varandra som gör att både viljan och förmågan finns att snabbt samla sig och bidra vid liknande händelser som den.*
- *Händelsen vid Nordstream innebar att Kustbevakningen kontaktade Länsstyrelsens TiB en söndagskväll för hjälp med samverkanskonferens, där vi regionalt fattade snabba beslut för att kunna hantera riskbilden. Lägesbild, analys och åtgärder var på plats under snabba processer vilket är ett tecken på bra samverkan och stor tillit.*
- *Ett kraftigt snöoväder kom in över Norr- och Västerbottens kustland i början av april 2022. Goda förberedelser genom bland annat samverkan med SMHI och tidigare genomförda utbildningar i det nya konsekvensbaserade vädersystemet möjliggjorde att TiB Länsstyrelsen i samverkan med kommunikatör snabbt kunde kalla länets inriktnings- och samordningskontakter till ett bedömningsmöte för hantering av rådande förs-lag till vädervarning.*
- *Det finns en trygghet i samverkan då aktörerna på förhand har god kännedom om arbetsgången och rutinerna för samverkan samt har fått testa den genom både övning, som genomförts inom ramen för projektet, och skarpa händelser.*

5 Medel till kommunerna

Kommunerna tilldelas årligen ersättning för att stärka sin förmåga att hantera extraordinära händelser och upprätthålla en grundläggande förmåga till civilt försvar. Bidrag ges också till utveckling av ledningsplatser.

Bedömning

MSB:s bedömning är att kommunernas arbete under året stärkt förmågan att hantera händelser och även bidragit till minskad sårbarhet. Pandemin och Rysslands invasion av Ukraina har medfört flera operativa frågor för kommunerna att hantera under året. Samtidigt har detta bidragit till ett större intresse för beredskapsfrågor i de olika förvaltningarna och kommunledningarna. De extra medel som tillförts i Vårändringsbudgeten 2022 har använts till bland annat utbildningsinsatser och möjliggjort att fler personer har kunnat delta i genomförda aktiviteter.

Under år 2022 har 570 123 tkr lämnats som bidrag till kommunerna, se tabell 5 i bilaga 1. Medlen utgörs till största del (492 000 tkr) av ersättning för uppgifter i enlighet med lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Ersättningsnivåerna för uppgifterna regleras i överenskommelser mellan Sveriges kommuner och regioner (SKR) och MSB¹⁰. Överenskommelserna innehåller också information om hur ersättningen får användas och vilket stöd MSB och länsstyrelser bör ge. Under året fick kommunerna även sammanlagt 50 840 tkr för ledningsplats-åtgärder.

Sammanställningen för kommunernas verksamhet med anslaget under 2022 baseras på länsstyrelsernas besvarade enkät i mars 2023, med svarsfrekvens på 95 procent. Länsstyrelserna har i sin tur använt kommunernas årliga uppföljning och rapportering som underlag, jämte egen erfarenhet och bedömning av kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.

5.1 Genomförd verksamhet

Med hjälp av ersättning från anslag 2:4 har kommunerna under året arbetat med till exempel risk- och sårbarhetsanalyser, kontinuitetsplanering och hantering, utbildning kring och arbete med krigsorganisation, säkerhetsskydd, trygghetspunkter, nödvattenplanering och styrel¹¹. Länsstyrelserna nämner också arbete med krisberedskapsveckan, signalskyddsövningar, stabsutbildning och arbete med

¹⁰ Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022 (MSB 2018-09779) och Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020 med revidering till och med 2022 (MSB 2021-13778).

¹¹ Prioritering av samhällsviktiga elanvändare

Frivilliga resursgrupper (FRG). Kommunerna har också ett högt deltagande i många nätverk för olika sakfrågor på såväl lokal som regional nivå.

Länsstyrelserna framhåller flera enskilda initiativ från olika kommuner. Det kan handla om att starta lokala krishanteringsråd eller undersöka förutsättningar för försörjningsberedskap. Kommunerna har delat med sig av erfarenheter från händelser, informerat allmänheten om hemberedskap och tagit upp beredskapsfrågor systematiskt inom olika förvaltningar. Det finns exempel på ekonomiska satsningar till följd av brett politiskt stöd för beredskapsfrågor.

Flera länsstyrelser påpekar att övergången mellan krisberedskap och civilt försvar är glidande och att flera aktiviteter är gemensamma. Det är också tydligt att länsstyrelsernas aktiviteter från det sammanhållna projektet märks i kommunernas återrapportering.

De extra medel som kom med Vårändringsbudgeten har varit ett välkommet tillskott. Medlen har använts till bland annat utbildningar och deltagande i olika kunskaphöjande aktiviteter. Medlen har gått till redan planerade aktiviteter, men ibland med bredare anslag än först avsett genom att flera deltagare på olika förvaltningar kunnat delta. Samtidigt poängteras att medlen kom sent och att kommunerna därför inte kunnat planera åtgärder för stödet samt att det inte var tillräckligt för att kunna anställa ytterligare personal.

Händelser som har påverkat kommunernas arbete

Tre händelser återkommer i länsstyrelsernas bedömningar och sammanställningar från kommunerna; covid-19, Rysslands invasion av Ukraina och oro kring effektbrist och höga elpriser.

- Flera länsstyrelser anger att effekter av covid-19 pandemin till viss del kvarstått under året. Kommunerna har en verksamhetsskuld att beta av och har behövt prioritera bort annan planerad verksamhet.
- Rysslands invasion av Ukraina har påverkat kommunernas arbete på flera sätt. Flyktingmottagande och planering för flyktingmottagande, initialt högt tryck på lägesbilder, samverkan med olika aktörer och information till allmänheten har ökat belastningen för bland annat beredskapssamordnare.
- De höga elpriserna och oro för effektbrist och risk för manuell fränkoppling har ytterligare ökat arbetsbördan när kommunerna har reviderat styrel och varit tvungna att se över flera av sina verksamheter samt även hanterat en ökad mängd frågor från allmänhet.

Men kommunerna ser också positiva utfall av händelserna som gett en påskyndande effekt. Frågor om krisberedskap och civilt försvar har kommit högre upp på agendan. Det gäller till exempel frågor kring upphandling och försörjningsberedskap, ökat engagemang från olika förvaltningar, allmänhet och näringsliv. Olika utvecklingsbehov har blivit tydliga och fler söker sig till frivilliga verksamheter som kommunernas frivilliga resursgrupper (FRG).

5.2 Utveckling

Länsstyrelserna ser ett ökat engagemang för frågorna hos kommunal ledning. Frågorna kring beredskapsplanering i stort har fått en skjuts framåt på grund av det rådande omvärldspolitiska läget. Arbetet med kontinuitetshantering har gått framåt, liksom arbetet med elberedskap och reservkraft. Intresset för trygghetspunkter har ökat, flera kommuner har börjat planera för var de ska vara och behov av utrustning.

Länsstyrelserna ser också framsteg vad gäller arbete med kris- och krigsorganisation samt arbete med säkerhetsskydd. Genom länsstyrelsernas uppdrag i sitt regleringsbrev har flera arbeten och övningar med nödvattentema startats och genomförts.

6 Medel till regioner

Regionerna tilldelas medel för att minska sårbarheten i sin verksamhet, att stärka förmågan att hantera krissituationer i fred och att öka förmågan till civilt försvar. Bidrag ges också till vissa ledningsplatsåtgärder.

Bedömning

MSB bedömer att regionerna efter åren med pandemihantering nu åter har kapacitet att arbeta med alla uppgifter inom överenskommelsen. Fortfarande finns det en eftersläpning i vissa delar, men utifrån regionernas rapportering har medlen visat på bra effekt under året. De extra medel som tillkommit under året har kunnat användas till övningar, extra personal och säkerhetsskydd.

MSB bedömer att arbetet under året har stärkt regionernas förmågor inom krisberedskap och civilt försvar, särskilt när det gäller hantering av extraordinära händelser, säkerhetsskydd samt krigsorganisation och krigsplacering.

Under 2022 har 83 096 tkr tilldelats regionerna från anslag 2:4 Krisberedskap, se tabell 6 i bilaga 1 för fördelning av anslaget till regioner. Av dessa avser 83 087 tkr ersättning för uppgifter i enlighet med lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Ersättningsnivåerna regleras i en överenskommelse mellan MSB och Sveriges kommuner och regioner (SKR) om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.

6.1 Genomförd verksamhet

Regionerna tilldelas medel för att minska sårbarheten i sin verksamhet, stärka förmågan att hantera krissituationer i fred och öka förmågan till civilt försvar. De uppgifter som regionerna ska arbeta med inom krisberedskap och civilt försvar regleras bland annat i överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar¹².

6.1.1 Regionernas arbete med krisberedskap

Några exempel på uppgifter inom krisberedskap som regionerna arbetar med är framtagande av risk- och sårbarhetsanalys, plan för hantering av extraordinära händelser, utbildnings- och övningsverksamhet samt rapportering av lägesbild.

Av de 21 regioner som rapporterat in årlig uppföljning har 20 angett att verksamhet och åtgärder som genomförts med medel från den statliga ersättningen i hög grad eller ganska hög grad lett till minskad sårbarhet i verksamheterna. 18 av

¹² Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar, MSB 2021-13778

regionerna har även angett att medel från den statliga ersättningen i hög grad eller i ganska hög grad lett till att stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.

Ersättningen har till stor del skapat förutsättningar för regionerna att tillföra personella resurser som kan jobba med uppgifter i överenskommelserna. Många regioner har med ersättningens hjälp intensifierat arbetet med kontinuitets- hantering och reviderat sin risk-och sårbarhetsanalyser. Ersättningen har även bidragit till att utbildningar och övningar kunnat genomföras, och öppnat upp för deltagande i övningar på både lokal, regional och nationell nivå.

Regioner tillfördes extra ersättning inom ramen för Vårändringsbudgeten 2022. Många regioner anger att ersättning möjliggjort för regionen att kunna anställa ytterligare personal som arbetar med krisberedskap och civilt försvar. Ersättningen har även gjort att flera regioner kunnat satsa extra på att utbilda och öva personal. Vissa regioner har även gjort investeringar i stärkt säkerhetsskydd.

6.1.2 Regionernas arbete med civilt försvar

Några exempel på uppgifter som regionerna arbetar med inom civilt försvar är kompetenshöjande insatser gällande totalförsvar, säkerhetsskydd och krigsorganisation med bemanning. Regioner som ligger i eller i anslutning till militärstrategiskt viktiga geografiska områden arbetar dessutom med uppgifter som rör ledningsansvar och rapportering.

Av 21 regioner bedömer 19 att verksamhet och åtgärder som genomförts med medel från den statliga ersättningen i hög grad eller ganska hög grad bidragit till kompetenshöjning. Exempelvis nämns att ersättning möjliggjort att större övningar kunnat genomföras och att större webbutbildningar kunnat tas fram.

Det är 20 regioner som anger att verksamhet och åtgärder som genom genomförts med medel från den statliga ersättningen i hög grad eller ganska hög grad bidragit till ökat säkerhetsskydd. Exempelvis har ersättningen använts till att genomföra säkerhetsskyddsanalyser, personalförstärkning och utbildningar av säkerhetsskyddsorganisationen.

Därutöver anger 17 regioner att verksamhet och åtgärder som genomförts med medel från den statliga ersättningen bidragit i hög eller ganska hög grad till att arbetet med krigsorganisation och krigsplacering påbörjats. Flera anger att arbetet med krigsorganisation pågår, men att krigsplaceringen har slutförts.

Slutligen anger 13 regioner att verksamhet och åtgärder som genomförts med medel från den statliga ersättningen i hög grad eller ganska hög grad bidragit till förbättrat ledningsansvar och rapportering. Samtidigt anger åtta regioner att ersättningen bidragit i ganska liten grad. Några regioner anger att de inväntar utbildningar och att pandemin gjort att de inte kunnat utbilda och öva enligt plan.

7 Medel till ledningsplatser

MSB stödjer utveckling av ledningsplatser genom rådgivning och delfinansiering genom anslaget.

Bedömning

MSB bedömer att arbetet med att ge stöd till aktörers ledningsplatser genom teknisk rådgivning och finansiering har stärkt förmågan.

Årets arbete har förbättrat förmågan att leda och samverka på central nivå vid två myndigheter. Därutöver har MSB under året stöttat två samverkanscentraler där olika aktörer samverkar.

MSB har gett stöd till utveckling av alternativa ledningsplatser. Konceptet för mobila ledningsplatser har fortsatt utvecklats och stöd har getts till att färdigställa skyddade ledningsplatser.

MSB har ansvarat för drift och förvaltning av länsstyrelsernas ledningsplatser. Vid ledningsplatserna har ett antal utvecklingsprojekt genomförts, däribland höjd förmåga att kommunicera skyddsvärd information. En länsstyrelses ledningsplats har genomgått en omfattande modernisering.

Kommuner har getts stöd till förbättrad förmåga att leda och samverka vid drygt 50 kommuner och 30 kommunala räddningstjänster.

Under år 2022 har totalt 136 934 tkr fördelats till ledningsplatser. Se fördelning av medel i bilaga 1, tabell 7.

Aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet ska kunna leda den egna verksamheten och samverka med andra aktörer i vardagen, under samhällsstörningar och ytterst vid höjd beredskap och krig.

För att säkerställa kontinuerlig och uthållig förmåga att samverka och leda behövs ett antal resurser, personella och materiella samt metoder och rutiner. En delmängd i detta är ledningsplatsen, med fysiskt anpassade lokaler i lämplig skyddsnivå, uthålliga tekniska försörjningssystem med hög tillförlitlighet, robusta system för informationsdelning och en utbildad och övad organisation för drift och förvaltning.

Under 2022 har arbetet med att utveckla konceptet mobil ledningsplats fortsatt med hög prioritet. Konceptet omfattar en flyttbar tekniknod som tillsammans med arbetsplatser i tillfälliga arbetslokaler skapar förutsättningar för aktörer att leda verksamhet och samverka med andra aktörer över hela hotskalan. Det primära syftet med konceptet är att på ett effektivt sätt och i ett högt tempo kunna stödja civila aktörers arbete med att skapa alternativa ledningsplatser.

Ett antal förstudier, utredningar och även inledande byggnation och utbildningar har utförts under året för att iordningsställa skyddade alternativa ledningsplatser.

7.1. Ledningsplatser för centrala myndigheter

Beredskapsmyndigheter kan ansöka om ekonomiskt stöd för vissa ledningsplatsåtgärder hos MSB. Vid beviljad ansökan finansieras en del av kostnaden från anslaget och resterande kostnad står myndigheten själv för.

Under året har 32 877 tkr av anslaget gått till åtgärder för ledningsplatser och aktörsgemensam ledning, att jämföra med 49 913 tkr under 2021. Den minskade kostnaden 2022 beror till stor del på att flera utredningar har bedrivits under året inför iordningsställande av skyddade ledningsplatser och att planerade åtgärder inte genomförts ännu.

Ett antal planerade beslut för 2022 har skjutits fram till kommande år på grund av pandemihanteringen och det säkerhetspolitiska läget som inneburit att aktörer i vissa fall inte kommit vidare i sin interna beslutsprocess gällande aktuellt ledningsplatsprojekt. Det har även varit svårt att planera in fysiska möten som varit nödvändiga för att komma vidare i planeringen för vissa projekt på grund av hantering av skyddsvärd information.

Stödet har förbättrat förmågan att leda och samverka på central nivå vid två beredskapsmyndigheter. Därutöver har MSB under året stöttat två samverkanscentraler där olika aktörer samverkar. Pandemin och det säkerhetspolitiska läget har inneburit att många av ledningsplatserna har använts i utökad omfattning och personalen har utvecklat sin förmåga att arbeta i stab.

7.2 Ledningsplatser för länsstyrelser

MSB ansvarar för drift och förvaltning av länsstyrelsernas ledningsplatser och arbetar för att säkerställa en hög och likartad ledningsförmåga genom utveckling av länsstyrelsernas ledningsplatser. År 2022 har 23 305 tkr gått till drift av länsstyrelsernas skyddade ledningsplatser att jämföra med 21 756 tkr 2021, vilket beror på ökade driftskostnader. Ett antal utbildningar har genomförts med länsstyrelsernas egen personal för drift och skötsel av ledningsplatserna. Utöver det har ledningsplatserna utvecklats för 29 911 tkr jämfört med 24 717 tkr 2021.

Den högre kostnaden 2022 beror på en ökad satsning på länsstyrelsernas ledningsplatser, bland annat genom utvecklingsarbeten för att utforma nya funktioner och förmågor. Under året har en ökad förmåga uppnåtts genom ett antal utvecklingsprojekt, däribland höjd förmåga att kommunicera skyddsvärd information. Under 2022 har en ledningsplats genomgått en omfattande modernisering.

Gällande civilområdena har arbete påbörjats för att inventera deras behov av och möjliga lösningar till samverkan och ledning där ledningsplatser utgör en viktig del.

7.3 Ledningsplatser för kommuner

För att ta del av denna ersättning ansöker kommunen om bidrag hos MSB via länsstyrelsen. Vid beviljad ansökan finansieras halva kostnaden från anslaget och resterande kostnad av kommunen själv. Under 2022 har 50 840 tkr, (35 190 tkr 2021) betalats ut i bidrag för kommunala ledningsplatser, vilket har lett till en förbättrad förmåga att leda och samverka på lokal nivå för drygt 50 kommunledning och 30 kommunala räddningstjänster.

Under 2022 har projektet för pilotinförande av regionalt säkert nät till ett antal kommunala räddningscentraler fortsatt. Stödet utgör i huvudsak medel för tekniska investeringar för att utveckla, vidmakthålla eller renovera kommunala ledningsplatser, och där ingår även utbildningar för att kunna nyttja de nya tekniska investeringarna.

7.4 Ledningsplatser för regioner

För att ta del av ersättningen för ledningsplatser behöver regionen ansöka om stöd hos MSB, och vid beviljad ansökan finansieras halva kostnaden av anslaget och resterande kostnad av regionen själv. Regioner får utöver ekonomiskt bidrag även tekniskt stöd från MSB.

MSB har inte betalat ut något ekonomiskt bidrag under 2022, jämfört med 2 217 tkr under 2021. På grund av bland annat pandemin har beslutade projekt fått skjutas fram och nya beslut fördröjts.

Pandemin har inneburit att de regionala ledningsresurserna verkligen har nyttjats och personalen har utvecklat sin förmåga avseende ett aktivt stabsarbete. Fyra regioner har ansökt om tekniskt stöd för att påbörja utredningsarbeten. I vissa projekt utvecklas även förmågan för de lokala ledningsplatserna på respektive sjukhus.

8 Medel till Frivilliga försvarsorganisationer

Frivilliga försvarsorganisationer ansöker om medel från anslaget för utbildning av frivilliga som personalförstärkning till offentliga aktörer samt för uppdrag inom försvarsupplysning och rekrytering.

Bedömning

MSB bedömer att de frivilliga försvarsorganisationerna har utvecklat sin kapacitet under 2022 genom utbildning av medlemmar, rekrytering och försvarsupplysning. De frivilliga försvarsorganisationerna har erbjudit kvalitetssäkrade, utbildade och övade förstärkningsresurser till offentliga aktörer och deltagit i skarpa händelser och övningar med myndigheter. De har även gjort viktiga insatser för den folkliga förankringen av totalförsvaret och för att stärka försvarsviljan i landet. Årets uppdrag har även kunnat genomföras med högre måluppfyllelse än tidigare år.

Under 2022 har MSB betalat ut 81 509 tkr från anslaget till Frivilliga försvarsorganisationer (FFO) för uppdrag inom försvarsupplysning samt rekrytering och utbildning av frivilliga. Se fördelningen av medel i bilaga 1 tabell 8.

8.1 Uppdragsersättning

Detta avsnitt bygger på enkätsvar avseende 153 uppdrag där organisationerna lämnat information om varje uppdrags genomförande och måluppfyllelse. Svaren lämnades till MSB i januari 2023.

Grunden för uppdragen är behoven av förmågor hos offentliga aktörer och utveckling som behövs för att stärka den samlade beredskapen. Utöver att utbilda frivilliga till att förstärka personalförsörjningen på beredskapsområdet och bidra med totalförvarsupplysning innebär uppdragen också en grund för samarbete mellan de frivilliga försvarsorganisationerna och de offentliga aktörerna.

Genomförda uppdrag

Bland uppdragen finns åtgärder som är generella för många aktörers behov, såsom utbildning av kriskommunikatörer och stabspersonal. Det finns även specialinriktade utbildningsinsatser, exempelvis bandvagnsförare, räddningshundekipage och kraftnätsövervakning för piloter. Verksamheten genomförs på uppdrag av en mängd olika aktörer, inklusive centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner och regioner.

I enkätsvaren över genomförd verksamhet anger organisationerna att drygt åtta av tio uppdrag nått uppsatta mål i hög eller mycket hög grad. Detta är en förbättring jämfört med 2021, då motsvarande siffra var sex av tio. Fem planerade uppdrag (ungefär tre procent) har inte alls uppnått uppsatta mål.

Fortsatt pandemi och Rysslands invasion av Ukraina i början av året har påverkat organisationernas verksamhet. Det har blivit sena återbud till utbildningar på grund av sjukdom och några inställda utbildningar på grund av oro för smitta. Vissa instruktörer har behövt prioritera operativa arbetsinsatser istället för att genomföra utbildning. Många av organisationerna har fått ett ökat antal nya medlemmar under året som en effekt av kriget. Fler vill engagera sig, vilket lett till ett högre efterfrågan på utbildningar.

Under 2022 har förmågan att genomföra uppdragsverksamhet digitalt kunnat stärkas genom en fortsatt satsning på nätbaserat lärande och digitalisering av utbildningar. Digitala satsningar har nu gett effekt, både inom utbildning och informationsspridning på sociala media.

Nya och förändrade behov har också kunnat mötas. Nya verksamheter och samarbete med nya aktörer fortsätter att växa fram som resultat av organisationernas utvecklingsarbete, bland annat genom pandemihantering men även som följd av totalförsvarsutvecklingen.

8.2 Insatser vid samhällsstörningar och övning

Totalt 141 uppdrag avser utbildningar som leder till ökad kompetens som kan användas vid övning eller insats hos offentliga aktörer. Den förmåga som utvecklats har för 43 av uppdragen använts vid en övning under året och för 25 av uppdragen vid en faktisk händelse.

När Rysslands invasion av Ukraina inleddes var det många FFO som var redo att hjälpa till. Svenska blå stjärnan och Svenska Lottakåren kunde stötta Jordbruksverket under våren med, bland annat, administration och att samordna frivilligresurser vid insatser i Karlskrona och Nynäshamn i samband med flyktingmottagandet av Ukrainska medborgare. De gav information och hjälp till de som kom med sina husdjur att fylla i Jordbruksverkets blanketter. Svenska blå stjärnan följde även med flyktingarna och deras husdjur till de veterinärstationer som fanns utplacerade i närheten av ankomstterminalerna.

Flera FFO stod vid ankomstterminalerna eller i närheten för att ta emot flyktingar, ge dem mat, dryck, djurfoder, information samt krisstöd vid behov när de anlände. Frivilliga automobilkåren satte upp tält i Nynäshamn och Karlskrona. I Karlskrona tog till exempel Civilförsvarsförbundet och Svenska brukshundklubben emot flyktingar med sällskapsdjur.

Frivilliga resursgruppen, som är ett stöd till kommunerna och består av flera olika frivilliga försvarsorganisationer, har stöttat på många håll lokalt genom insatser

som till exempel flyktingmottagning, transitboenden, mat och krisstöd till flyktingar. De har även hjälpt till med olika administrativa uppgifter vid boenden, som gåvohantering, och stöttat socialtjänsten med mottagande.

Efterfrågan på MSB:s broschyr *När krisen eller kriget* kommer ökade stort när Ryssland invaderade Ukraina. Civilförsvarsförbundet kunde inom några timmar ställa upp för att hjälpa till med stora utskick av broschyren. De har även varit en resurs för att svara på frågor gällande skyddsrum. Svenska blå stjärnan har fått frågor från allmänheten och journalister angående krisberedskap för sällskapsdjur och om man får ta med sig sällskapsdjur in i skyddsrummen.

Förutom dessa insatser har de frivilliga försvarsorganisationerna genomfört andra insatser under året som är mer knutna till deras spetskompetenser. Nedan nämns några exempel.

- Försvarsutbildarnas räddnings- och röjningsstyrka i Uppsala län deltog vid skogsbrandsbekämpning i norra Uppland i augusti.
- Frivilliga automobilkårens och Bilkårens bandvagnsstyrkor togs i anspråk under de svåra snöförhållandena som ägde rum i Stockholm i november.
- Frivilliga resursgruppen stöttade vid en stor vattenläcka i Ystads kommun i juni, där de fick placera ut vattentankar för invånarna samt bevaka vattentankarna under de dygn de var utställda.
- Frivilliga flygkåren har stöttat med besiktning av elnätet och skickat bilder i realtid ned till ansvarig myndighet för bedömning efter en storm i Skåne i januari.

De frivilliga försvarsorganisationerna har deltagit i flertalet olika övningar; både sådana de anordnat själva men framförallt övningar med de offentliga aktörerna. Nedan ges några exempel på övningar som myndigheter har genomfört tillsammans med de frivilliga försvarsorganisationerna.

- Svenska Brukshundklubben har övat med NUSAR-gruppen, dvs. MSB:s nationella förstärkningsresurs för urban sök- och räddning.
- Civilförsvarsförbundet har tillsammans med kommunen, Polisen och andra aktörer övat sjukvård, stab och logistik i Storgöteborg.
- Flera av de Frivilliga resursgrupperna i kommunerna har övat samband, stab, livsmedelshantering, dricksvattenförsörjning/nödvatten, trygghetspunkter samt hantering av elverk, pumpar och liknande utrustning.
- Länsstyrelsen Västmanland har genomfört övningen Matteus där flera frivilliga försvarsorganisationer deltagit, till exempel Frivilliga motorcykelkåren, Lottakåren och Frivilliga flygkåren.

- Länsstyrelsen i Värmland och Gävleborg har genomfört övning inom motor- och transportenheten (MTE) tillsammans med Bilkåren och Frivilliga automobilkåren.
- Länsstyrelsen i Stockholm har genomfört en flygplatsövning med Region Stockholm och Swedavia där Röda korset agerade som figuranter, observatörer och krisstödjare.
- Några länsstyrelser har genomfört övningar där Frivilliga radioorganisationen har deltagit och övat kommunikation med kortvågsradio.
- Försvarsutbildarnas Räddnings- och röjningsstyrkor har deltagit vid en kärnkraftsövning för länsstyrelsen i Halland.
- Frivilliga flygkåren, Bilkåren och Frivilliga automobilkåren har övat tillsammans med Trafikverket och Svenska kraftnät vid Regional samverkansövningen i Skövde och Frivilliga radioorganisationen har deltagit vid en Regionalsamverkansövning på Gotland.
- Sjövärnskåren har deltagit vid övningar tillsammans med Kustbevakningen och räddningstjänsten både på Gotland, i Roslagen och i Västerås.

9 Medel till forskning

MSB finansierar behovsriktad forskning som ska vara möjlig att tillämpa i samhället.

Bedömning

MSB bedömer att de finansierade forskningsprojekten bidrar med värdefull kunskap och underlag för den fortsatta utvecklingen inom området samhällsskydd och beredskap. För 2022 vill vi särskilt peka på två breda områden; civilt försvar och risker förknippade med klimatförändringar.

Under 2022 kunde MSB snabbt etablera särskilda satsningar med anledning av det försämrade internationella säkerhetsläget. Dessa satsningar har potential att kunna bidra med värdefulla kunskaper i arbetet med att förstärka totalförsvaret, särskilt den civila delen.

Forskningen kring klimatanpassning och konsekvenser av klimatförändringar har gett användbar kunskap, modeller och verktyg till nytta bland annat för kommuners arbete på detta område. Forskningsresultaten har förmedlats till relevanta målgrupper, och bedöms komma till nytta i samhällets förebyggande arbete mot naturolyckor.

MSB har under 2022 fördelat totalt 87 172 tkr från anslag 2:4 Krisberedskap till 25 olika forskningsutförare. Se tabell 9 i bilaga 1.

Samhällsutvecklingen skapar hela tiden nya utmaningar som kräver en fortlöpande kunskapsutveckling. Därför används en del av 2:4-anslaget till att finansiera forskning inom området samhällsskydd och beredskap. Ambitionen är att finansiera behovsriktad forskning med problemlösande karaktär. Förutom själva finansieringen lägger MSB stor vikt vid nyttiggörande, det vill säga skapa förutsättningar för att kunskaperna ska komma till användning utanför den akademiska världen.

9.1 Genomförd verksamhet

MSB har delat in forskningsverksamheten i fem forskningsområden: Individens och allmänhetens säkerhet, Skydd mot brand, olyckor och farliga ämnen, Kontinuitet och resiliens i samhället, Stärkt krisberedskap och civilt försvar samt Informations- och cybersäkerhet.

Inom dessa områden finns ett 60-tal pågående satsningar som finansierats under 2022. En lista över årets avslutade projekt finns i tabell 10 i bilaga 1. Nedan ges exempel på satsningar och insatser som genomförts under 2022.

9.1.1 Forskningsutlysningar 2022

MSB har under 2022 arbetat med fyra utlysningar av forskningsmedel där forskare vid universitet, högskolor och forskningsinstitut i konkurrens ansökt om medel.

- Den sammanhängande beredskapen
- Postdokoralt stöd
- Planeringsmedel EU
- Klimatförändring och klimatanpassning (beslut fattas under våren 2023)

Under året har tolv nya projekt startat med en total budget på cirka 70 miljoner kr över hela projektperioden. Projekten är ett resultat av genomförda utlysningar 2021 och 2022.

9.1.2 Särskilda forskningsinsatser med anledning av det försämrade säkerhetspolitiska läget

Mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget och kriget i Ukraina ansåg MSB under 2022 att det var relevant och viktigt att kartlägga det befintliga kunskapsläget inom civilt försvar. Syftet var att bilda sig en uppfattning om vilken kunskap som kan nyttjas redan idag, men även för att identifiera vilka kunskapsbehov som kan behöva fyllas inom en snar framtid. Målet var att undersöka om befintliga projekt eller nya insatser kan bidra i arbetet med att stärka det civila försvaret i Sverige.

Det var också viktigt att agera snabbt för att kunna fånga den empiri som blev tillgänglig under den säkerhetspolitiska krisen. Under våren 2022 förbereddes därför en aktivitet som utmynnade i att sex kortare forskningsprojekt kunde starta under året. Projekten kommer att leverera sina resultat och slutsatser under 2023 och dessa kommer att förmedlas till relevanta målgrupper som bland annat arbetar professionellt med uppbyggnaden av civilt försvar i Sverige.

9.1.3 Forskning om klimatanpassning och konsekvenser av klimafförändringar

MSB har under många år finansierat forskning om hur ett förändrat klimat kan påverka samhället, men även hur arbetet med klimatanpassning kan underlättas. Det kan handla om verktyg för att göra mer träffsäkra riskbedömningar och fatta underbyggda beslut trots den stora osäkerhet som finns, men även att planera för vilka räddningsresurser som kommer att behövas.

Kunskaperna kan hjälpa beslutsfattare inom räddning och respons, vid nationella expertmyndigheter samt lokal och regional krisledning att få en bättre uppfattning om var och när extrema väderhändelser kommer att inträffa. Men även hur dessa kan förebyggas och hur samhället och olika organisationer ska kunna förbereda sig inför dem.

Under året genomfördes en större kommunikationssatsning för att förmedla värdefulla forskningsresultat på detta område. Flera webinarier med stor

uppslutning genomfördes. Målgruppen var framför allt professionellt verksamma personer på kommunal- eller regional/nationell nivå.

9.2 Några avslutade projekt 2022

Äldres syn på risker

Hur ser äldre personer på risker i sin vardag, vilken beredskap har de och hur hanterar de kriser? Pandemin satte fingret på målgruppens sårbarhet. Äldre människor drabbas av nästan alla typer av olyckor och skador - men det finns begränsat med forskning om vad som motiverar en äldre person att öka sin beredskap och förmåga genom olika förebyggande åtgärder. Forskningsprojektet som genomfördes vid Karlstads universitet gav nya insikter om denna problematik.

Från forskning till utbildning: Miljöeffekter av räddningsinsats

Skador på miljön vid räddningsinsatser är ofta osynliga och upptäcks först långt efter insatsen. För att visa upp miljöeffekterna av räddningstjänstens insatser utvecklades en ny utbildning inom projektet M-KURS (Miljö, Konsekvens och Utbildning för Räddningstjänst och ökad Samhällsnytta) vid RISE (Research Institutes of Sweden). Den byggde på tidigare genomförd forskning. Utbildningen ska öka räddningstjänsternas förståelse för miljöpåverkan vid olika taktiska val vid brandinsatser i fordon och byggnader.

Systematiska arbetssätt för kommunala lägesbilder

En kommun behöver bevaka vad som händer i samhället för att upptäcka kriser. Idag finns ingen tydlig metod för att ta fram lägesbilder. I ELISA-projektet (Effektiv Lägesinformation genom Systematiska Arbetssätt) vid Högskolan i Skövde utvecklade forskarna praktiska råd för hur en kommun kontinuerligt och systematiskt kan samla in lägesinformation. Råden ska spridas så att fler kommuner i Sverige kan jobba på ett enhetligt sätt.

10 Fortsatt utveckling av anslagshanteringen

MSB arbetar kontinuerligt med att se över och utveckla arbetet med inriktningar, utlysningssformer, granskning av ansökningar, administration och uppföljning av utvecklingsprojekten.

10.1 Fler aktörer och nya projektformer

Nya myndigheter i beredskapssystemet

Under 2022 har fler myndigheter fått ansvar som beredskapsmyndighet i enlighet med Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Samtidigt har sex länsstyrelser fått en ny myndighetsroll med ansvar för ett civilområde i enlighet med Förordningen (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser.

MSB har informerat de nya beredskapsmyndigheterna om anslag 2:4 Krisberedskap och möjligheten att söka medel för utvecklingsprojekt 2023. En av myndigheterna inkom med en ansökan till 2023. Anledningen till att inte fler inkom med ansökningar kan bero på att myndigheterna först behöver utveckla formerna för sitt arbete och analysera behov av åtgärder.

MSB avser att fortsätta dialogen med de nya beredskapsmyndigheterna kring deras förutsättningar och även initiera till dialog med de nyblivna civilområdena om anslaget. MSB kommer vidare att se över hur den nya strukturen med beredskapssektorer kan komma att påverka hanteringen av anslaget.

Riktade satsningar

För att stimulera fler myndigheter till samverkan med näringslivet respektive frivilliga försvarsorganisationer, har MSB initierat två olika program. Myndigheter har kunnat använda en särskild ansökningsblankett för respektive projektupplägg. Med ansökan förband sig myndigheterna att delta i de kunskapsseminarier som MSB genomför, som en del i projektet för att bidra med kunskap och sprida erfarenheter mellan de deltagande myndigheterna.

I programmet för samverkan med frivilliga har fem myndigheter deltagit, medan sju myndigheter startade upp i programmet för näringslivsfrågor för att sedan bli nio stycken. I näringslivsprogrammet har en enkel utvärdering gjorts i samband med ett av mötena. Då framgick det att deltagarna såg upplägget som ett bra stöd i deras arbeten och att de önskade att nätverket fortsätter framöver.

MSB överväger om andra teman kan vara lämpliga för riktade satsningar under kommande år.

10.2 Uppföljning och utvärdering

MSB följer upp projekten i dialog med myndigheterna. I slutet av varje år ber MSB om uppgifter över projektens genomförande och effekter, men resultat i form av effekter ses ibland först på längre sikt. Därmed finns ett behov av att följa upp projekten några år efter avslut. Det finns dock vissa utmaningar i att följa effekten av 2:4 medel och det är svårt att bedöma enskilda åtgärders påverkan på långsiktiga effekter inom samhällets samlade förmåga. Däremot följs utvecklingen i förmåga upp i de systemanalyser som MSB genomför med fokus på förmåga inom Sveriges civila beredskap.

Under 2022 har MSB vänt sig till de myndigheter som hade de största projekten som avslutades 2017. Syftet var att kartlägga faktiska effekter av projekten. En enkät gick till 35 respondenter på 13 myndigheter. Av dessa svarade 31 respondenter på 11 myndigheter (svarsfrekvens på 89 procent). Majoriteten av myndigheterna svarade att projektets resultat har implementerats i hög grad och kommit till nytta i verksamheten. När det gäller projekt vars resultat riktade sig mot externa målgrupper var det i vissa fall oklart på vilket sätt resultaten, till exempel en vägledning, använts av målgruppen.

MSB vidtar nu åtgärder för att förbättra möjligheterna till långsiktig uppföljning av projekten. Myndigheter som ansöker om projektmedel måste från och med 2023 redovisa förslag på resultatindikatorer i sina ansökningar för att underlätta bedömning och uppföljning av projekten på längre sikt. Fler frågor om förväntade kort- och långsiktiga effekter av projekten behöver besvaras, både under ansökningsförfarandet och i uppföljningsprocessen. Några märkbara resultat av dessa förändringar i ansöknings- och uppföljningsprocessen väntas dock dröja ett par år. MSB avser därför fortsatt att årligen följa upp effekter av ett antal projekt som slutredovisats några år tidigare.

När det gäller större samverkansövningar som myndigheterna får finansierade med anslaget ska utvärderingar inklusive erfarenheter sammanställas för att kunna delas med andra myndigheter i den mån det är lämpligt att sprida. Utvärderingarna görs tillgängliga för myndigheterna och MSB inom Nationellt forum för samverkansövningar. Utvärderingarna utgör även underlag för finansieringsprinciper för övningar.

För länsstyrelsernas sammanhållna projekt för stöd och samordning av kommuner, regioner med flera i länen, har uppföljning skett genom strukturerade samtal med beredskapssamordnare, säkerhetschefer eller motsvarande på kommuner, för att se hur projektformen ger resultat och om ramarna, mål eller instruktioner behöver förändras. Inför nya överenskommelser för kommuner och regioner om medel görs en översyn av erfarenheter och förutsättningar.

MSB:s forskningsverksamhet har under året samverkat med andra statliga forskningsfinansiärer om hur effekter av genomförda projekt kan följas upp på längre sikt.

Bilaga 1 Tabeller

Tabellerna utgår från motsvarande tabeller i MSB:s årsredovisning 2022 bilaga 1, med vissa anpassningar. MSB:s medel för utvecklingsprojekt ingår här i tabell 2a. *Myndigheter*, medan medel som fördelas till SOS Alarm AB och för Aktörsgemensam ledning finns i tabell 2b. *Övriga medel som hanteras/fördelas av MSB.*

Tabell 1. Övergripande fördelning av anslaget mellan aktörer, belopp i tkr

Belopp i tkr	2022	2021	2020
Centrala myndigheter exkl. MSB	278 455	304 507	204 009
Länsstyrelser	136 041	117 030	198 405
MSB	214 914	152 157	170 304
Kommuner	570 123	464 427	465 270
Regioner	83 096	64 075	66 446
Frivilliga försvarsorganisationer	69 939	59 363	57 126
Forskning	87 172	108 894	114 987
Summa	1 439 740	1 270 452	1 276 547

Tabell 2a. Fördelning av medel till myndigheter för utvecklingsprojekt, belopp i tkr

Belopp i tkr	2022	2021	2020
Finansinspektionen	7 641	4 349	4 135
Folkhälsomyndigheten	6 975	5 795	2 448
Fortifikationsverket	11 381	7 442	
Försvarets Radioanstalt	34 000	68 000	12 500
Försäkringskassan			130
Kustbevakningen	3 735	1 093	630
Lantmäteriet		125	1 212
Luffartsverket	1 400	3 253	3 736
Läkemedelsverket	2 325	990	
Migrationsverket		3 197	4 253
MSB	103 717	90 555	89 193
Pensionsmyndigheten	216		
Polismyndigheten	21 581	19 029	28 300
Post- och Telestyrelsen	38 289	32 310	20 280
Riksgälden		614	18
Sjöfartsverket	10 016	4 812	1 876
Skatteverket	6 387	7 050	2 705
SMHI	676	5 386	5 269
Socialstyrelsen	1 910	2 979	19 262
Statens Jordbruksverk	858	3 302	4 019
Statens Livsmedelsverk	19 690	22 567	15 283

Statens veterinärmedicinska anstalt	13 458	11 900	7 329
Säkerhetspolisen	4 446	2 459	
Totalförsvarets forskningsinstitut*	13 370	6 959	3 052
Trafikverket	20 343	24 188	23 497
Transportstyrelsen			273
Tullverket			500
Summa årets bidrag	322 412	328 354	249 900
Slutreglering föregående års bidrag	1 883	-8 205	-12 944
Summa	324 295	320 149	236 956

* Beloppet inkluderar 3 miljoner kronor som myndigheten tilldelades i Vårändringsbudgeten 2022 för arbete med beredskapsdiagnostik.

Tabell 2b. Övriga medel som hanteras/fördelas av MSB, belopp i tkr

Belopp i tkr	2022	2021	2020
Aktörsgemensam ledning och ledningsplatser	32 877	49 913	31 246
Förstärkningsmateriel	44 395	35 610	53 345
Skyddsrum	10 372	9 102	11 715
Särskild satsning utomhusvarning (VÅB)	44 714		
SOS Alarm AB (regleringsbrev villkor 12)	25 000	25 000	25 000
Övning	11 716	16 889	16 052
Summa	169 074	136 514	137 358

Tabell 3. Lista över myndigheters projekt som avslutades 2022

Myndighet	Projekt
Finansinspektionen	Aktörsgemensamt arbete för stärkt beredskap inom den finansiella sektorn genom hela hotskalan
Jordbruksverket	Agens X- tvärssektoriell övning på gård för att hantera utbrott av smittsamt virus
Livsmedelsverket	Beredskapsstöd för livsmedelsförsörjning avseende måltidsverksamheten i regioner och kommuner
Livsmedelsverket	Regionala nödvattenövningar för planering och förberedelser inför gråzon och väpnat angrepp

Luftfartsverket	Utveckling av näringslivets medverkan i totalförsvaret - Luftfartsverket
Länsstyrelsen i Kronobergs Län	Totalförvarsövning 2020
Länsstyrelsen i Norrbottens Län	Barents Rescue 2022 Norrbotten
Länsstyrelsen i Norrbottens Län	Gränssamverkan
Länsstyrelsen i Västerbottens Län	SAMÖ 2023 Länsstyrelsen Västerbotten
Länsstyrelsen i Västerbottens Län	Barents Rescue 2022 Västerbotten
MSB	Aktörsgemensamt genomförande och samordning av Barents Rescue 2022
MSB	Analys och metodstöd till långsiktig förmågeutveckling
MSB	Barents Rescue 2022, MSB som övad aktör
MSB	Fortsatt arbete med företagsplanläggning
MSB	Genomförande av myndighetens klimatanpassnings-åtgärder enligt KF
MSB	Giron 2022
MSB	Integrera GIS - förstärkta analyser, beslutsunderlag och visualisering i händelse av kris och höjd beredskap.
MSB	Koncept för utbildning inom krisberedskap och civilt försvar
MSB	Krisberedskapsveckan
MSB	Nationell Cybersäkerhetsövning NISÖ
MSB	Nationell totalförvarsdag 2022
MSB	Riktad utbildnings- och övningsaktivitet för stärkt förmågehöjning
MSB	Robusta sjukhuset vägledning
MSB	Spelverksamhet som stöd för beredskapsplanläggning
MSB	TFÖ
MSB	Säkerhet i cyberfysiska system
MSB	Vi behövs - ungas delaktighet i Sveriges krisberedskap
MSB	Ökad motståndskraft hos individen

MSB	Övnings- och utbildningsplattform Cybersäkerhet
Polismyndigheten	Användarguide om träningspreparat för sprängämnessökande hund
Polismyndigheten	Barents Rescue 2022
Polismyndigheten	Gemensamma bränsleddepåer
Post- och telestyrelsen	Uppgradering av transportabla mobilbasstationer
Post- och telestyrelsen	Utveckling av krisportal
Post- och telestyrelsen	Ökad förmåga till snabb återställning av samhällsviktig verksamhet vid utslagning av noder i fasta fibernät
Skatteverket	Stärkt skydd av allmänna val
SMHI	Robust produktion - Redundans genom alternativa internationella dataströmmar
Socialstyrelsen	Barents Rescue 2022 Socialstyrelsen
Statens veterinärmedicinska anstalt	Medfinansiering av One Health EJP år 3-5: Integrering av perspektivet civilt försvar mellan myndigheter
Statens veterinärmedicinska anstalt	Smittskydd för Frivilliga försvarsorganisationer som har djurkontakt
Statens veterinärmedicinska anstalt	Stärkt förmåga att detektera okända virus introducerade genom antagonistisk händelse eller konventionell smittspridning
Totalförsvarets forskningsinstitut	Ökad CBRN förmåga för skydd och övervakning av dricksvatten i fortifikationer
Trafikverket	Aggregering av analyser för kritiska punkter inom transportsystemet
Trafikverket	Barents Rescue 2022
Trafikverket	Ersättningsförbindelser
Trafikverket	Fördjupad nordisk samverkan mellan myndigheter och privata aktörer i transportsektorn, fokus svensk-finsk samverkan
Trafikverket	Förstudie: Trafikstyrning under höjd beredskap
Trafikverket	Prioritering i transportsektorn

Trafikverket	Privat-offentlig samverkan – behov av utveckling
Trafikverket	Regional kris- och höjd beredskapsförmåga med ett transportövergripande perspektiv
Trafikverket	Säkra kommunikationer och ledningsplatser
Trafikverket	TP SAMS åtgärder för näringslivets medverkan i totalförsvarsplaneringen
Trafikverket	Trafikverkets bandvagnsstyrka
Trafikverket	Utvecklad risk- och sårbarhetsanalys utifrån aggregerad analys, höjd beredskap och transportövergripande syn
Trafikverket	Utveckling och övning av ISF och lägesbildshantering inom transportsektorn
Trafikverket	Återtagen planering för höjd beredskap på Gotland

Tabell 4. Fördelning av medel till länsstyrelser, belopp i tkr

Belopp i tkr	2022	2021	2020
Länsstyrelsen i Blekinge län	*	1 975	4 455
Länsstyrelsen i Dalarnas län	4 141	3 295	4 894
Länsstyrelsen i Gotlands län	1 900	4 034	4 686
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	5 610	2 545	5 020
Länsstyrelsen i Hallands län	3 975	2 650	5 400
Länsstyrelsen i Jämtlands län	5 200	2 368	5 525
Länsstyrelsen i Jönköpings län	4 538	3 190	4 545
Länsstyrelsen i Kalmar län	5 176	1 905	4 650
Länsstyrelsen i Kronobergs län	5 473	3 498	7 555
Länsstyrelsen i Norrbottens län	10 575	3 764	6 366
Länsstyrelsen i Skåne län	7 542	6 013	7 430
Länsstyrelsen i Stockholms Län	5 585	4 953	10 486
Länsstyrelsen i Södermanlands län	4 871	2 403	4 984
Länsstyrelsen i Uppsala län	3 920	3 090	41 507
Länsstyrelsen i Värmlands län	2 035	2 282	4 477
Länsstyrelsen i Västerbottens län	6 328	3 198	5 583

Länsstyrelsen i Västernorrlands län	2 900	1 503	2 443
Länsstyrelsen i Västmanlands län	3 375	2 505	4 600
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	12 997	11 196	19 554
Länsstyrelsen i Örebro län	3 765	2 068	3 987
Länsstyrelsen i Östergötlands län	2 813	2 125	4 915
Summa årets bidrag	102 718	70 557	163 060
Slutreglering föregående års bidrag	-19 893		
Länsstyrelsernas ledningsplatser			
Drift	23 305	21 756	16 390
Utveckling	29 911	24 717	18 955
Summa ledningsplatser	53 216	46 473	35 345
Totalt bidrag till länsstyrelserna	136 041	117 030	198 405

* Länsstyrelsen i Blekinge län har under år 2022 inte rekvirerat medel, utan använt sparade medel som inte arbetats upp tidigare på grund av pandemin.

Tabell 5 Fördelning av medel till kommuner, belopp i tkr

Belopp i tkr	2022	2021	2020
Ersättning till kommuner enligt LEH	332 000	301 912	295 886
Ersättning till kommuner för civilt försvar	160 000	100 000	100 000
Bidrag abonnemangspris Rakel	27 000	27 000	27 000
Bidrag för kommunal ledning och räddningscentraler	50 840	35 190	41 929
Övriga utbetalningar avseende kommunal ledning och räddningscentraler	283	325	456
Summa bidrag till kommuner	570 123	464 427	465 270

Tabell 6. Fördelning av medel till regioner belopp i tkr

Belopp i tkr	2022	2021	2020
Ersättning till regioner enligt LEH	43 087	31 840	31 263
Ersättning till regioner för civilt försvar	40 000	30 000	30 000
Bidrag för ledningsplatser		2 217	5 166
Övriga utbetalningar avseende ledningsplatser	9	18	17
Summa bidrag till regioner	83 096	64 075	66 446

Tabell 7. Fördelning av medel till ledningsplatser, belopp tkr

Belopp i tkr	2022	2021	2020
Centrala myndigheter	32 877	49 913	31 246
Länsstyrelser	53 216	46 473	35 345
Kommuner	50 840	35 190	41 929
Regioner		2 217	5 166
Summa bidrag till ledningsplatser	136 933	133 793	113 686

Tabell 8. Fördelning av medel till frivilliga försvarsorganisationer (FFO), belopp tkr

Belopp i tkr	Utbetalda uppdragsmedel (anslag 2:4)		
Organisation	2022	2021	2020
Flygvapenfrivilligas Riksförbund (FVRF)		24	181
Frivilliga Automobilkårens Riksförbund (FAK)	11 111	9 082	7 339
Frivilliga Flygkåren (FFK)	7 931	5 723	5 281
Frivilliga Motorcykelkårens Riksförbund (FMCK)	3 300	3 406	700
Frivilliga Radioorganisationen (FRO)	5 391	4 504	1 300
Försvarets Personaltjänsteförbund (FPF)	170	190	
Insatsingenjörernas riksförbund (IIR)	180	305	190
Riksförbundet Sveriges Lottakårer (SLK)	6 177	5 335	3 863
Sjövärnskårens Riksförbund (SVK)	3 173	2 804	1 649
Sveriges Bilkårens Riksförbund (Bilkåren)	9 689	5 738	5 307
Svenska Blå Stjärnan (SBS)	6 597	5 436	6 180
Svenska Brukshundklubben (SBK)	3 925	3 440	2 148
Svenska Civilförsvarsförbundet (SCF)	10 000	8 038	7 558
Svenska Fallskärmsförbundet (SFF)	50	204	123
Svenska Försvarsutbildningsförbundet (Försvarsutbildarna)	9 716	6 807	4 600
Svenska Pistolskytteförbundet (SPSF)			
Svenska Röda Korset (SRK)	3 796	6 638	6 900
Svenska Skyttesportförbundet (SvSF)	303	85	55
Summa	81 509	67 759	53 373
Slutreglering av föregående års bidrag	-11 570	-8 193	-9 235
Netto utbetalt till frivilligorganisationerna	69 939	59 566	44 138
Ersättning till FFO med anledning av COVID-19			12 988
Slutreglering av tidigare års bidrag med anledning av COVID-19		-204	
Bidrag till frivilliga försvarsorganisationer	69 939	59 363	57 126

Tabell 9. Fördelning av medel till forskningsutförare, belopp i tkr

Belopp i tkr	2022	2021	2020
Atlantic Council of the United States, Inc.		149	149
Chalmers tekniska högskola AB	4 853	2 637	2 302
Eric K. Stern	132		
FOI - Totalförsvarets forskningsinstitut	10 399	14 026	27 116
FORMAS - Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande		7 000	
Försvarshögskolan	7 360	12 088	13 032
Göteborgs universitet	4 181	6 903	8 929
Högskolan i Skövde	1 026	2 346	3 179
Insamlingsstiftelsen Brandforsk	3 950	4 000	
Institutet för framtidsstudier	4 549	4 758	4 628
Institutet för rymdfysik		2 277	4 623
Karlstads universitet	1 221	2 329	1 981
Kungliga Tekniska Högskolan	4 401	6 580	5 480
Linköpings universitet	9 889	11 040	7 366
Lunds universitet	11 585	12 178	11 097
Malmö universitet		682	1 353
Marie Cederschiöld Högskola AB	1 873		
Mittuniversitetet	4 693	4 274	5 020
Mälardalens universitet	1 030		
NordForsk	2 000	2 000	3 000
RISE Research Institutes of Sweden	2 618	1 045	1 225
Secana AB		300	173
Statens geotekniska institut	1 190	1 212	1 486
Stiftelse Stockholm School of Economics Institute for Research SIR	2 787	153	
Stockholm Environment Institute	1 859	1 019	1 023
Stockholms universitet		1 267	1 775
Styrelsen för Svensk Brandforskning			4 000
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut		1 024	472
Södersjukhuset AB			150
Tekniska Högskolan i Jönköping AB	966	90	500
Umeå universitet	4 198	4 454	4 597
Uppsala universitet	223	1 393	
Utrikespolitiska institutet	130	794	657
Winning Innovation i Lund AB		1 971	2 537
Örebro universitet	3 511	2 697	189
Övriga			15
Återbetalning av forskningsbidrag		-768	-3

Erhållna bidrag för finansiering av forskning	-3 453	-3 026	-3 065
Summa forskning	87 172	108 894	114 987

Tabell 10. Lista över forskningsprojekt som avslutats under 2022

Utförare	Projekt
Högskolan i Skövde	Effektiv Lagesinformation genom Systematiska Arbetsätt (ELISA)
Karlstads universitet	Äldre personers upplevelse av risk och psykisk hälsa i förhållande till Covid -19
Lunds universitet	Återställning av förorenade områden efter en RN-olycka: Samhällets problem och hur bästa kombination av långsiktiga åtgärder kan väljas för att skydda människor i bebyggda miljöer mot bestrålning
RISE, Research Institutes of Sweden	M KURS - Miljö, Konsekvens och Utbildning för Räddningstjänst och ökad Samhällsnytta
Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)	Koncept och metoder för stärkt erfarenhetshantering via tvärsektoriella övningar (KOMET)
Utrikespolitiska institutet	Translating Global Norms into National Action